

J. E. Runebergin

HIRVENHIIHTÄJÄT.

YHDEKSÄN LAULUA.

SUOMENSI

ARVID GENETZ.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran palkitsema käännös.

PORVOOSSA 1884,

G. L. Söderström, kustantaja.

J. E. Sundbergin

KIRJEENHITÄT.

YHTEISKÄN LAULUA.

RUOMENI

ARVID GENETE.

PORVOOSSA 1884.

G. L. SÖDERSTRÖM'IN KIRJAPAINOSSA.

Ensimmäinen laulu.

Kltaisellahan äskettäin väki torpan on ollut.

Vieläki jätteet tuon yhä pöytää peittävi pitkää:

Taaria kiuluss' on, läpileipää siellä ja täällä,

Maaperunoita ja muikkuja myös on puuvati-loissaan.

Pirtti on aivan lämpöä täys; yhä räiskyvä hiilus

Huokuelee sulo-kuumuuttaan arinalta ja peittää

Kattoa sauhuillaan, jott' tuskin reen sekä pärheet

Näetkänä orsillaan, kuss' ompi ne kuivelemassa.

Sauhupa synkkä se ylhäällen vaan jää, ja sen alla

Pärheet leimuavat, väen ehtotoimia näyt-
tään:

Anna nyt, uuttera muor', on vuodettaan teke-
mässä

Itsellensä ja miehelleen; liki muuria tyt-
tö

Mielissään runolaulujahan hyräjääpi ja huuh-
too

Mustaa kattilataan, ovipuollapa hilpeä poi-
ka

Reipas mies parivarsoilleen tömisyttelivil-
le

Altahasen hyväliittehiseen apesilppuja kaa-
taa.

Itseki torpan mies, isä perheen, mielevä
Pekka

Haukottain unihorrostaan lavitsalta jo nou-
si,

Hiukset tuuheat otsaltaan pois pyyhki, ja vii-
mein

Kattohon oientain käsiänsä, jo puuhkasi verk-
kaan

Ruumiist' uupunehest' unitorkan raukasevai-
sen.

Kernaast' untunut ois, koko päivän käytyä
työssä

Kahlain lunta ja kartanohon hirs'kuormia vie-
den,

Joll'ei torpparejaan Komisarjus käsenyt oi-
si

Aamull' aikasin yhtymähän hänen ympäri kai-
kin

Hirvien vuoks', jotk' äskettäin lähimaill' oli
nähty.

Nyt kun jahtihin aiottuun oli tehtävä läh-
tö,

Uuvuksissaki siis piti karkottaa uni ar-
mas.

Tyhjänä viel' evähistä ja täyttöä vaill' oli
kontti;

Pyssykin oiva, mi harvoin vain oli pettänyt en-
nen,

Laueta viimein tahtonut ei, kun pii oli tyl-
sä.

Vaarnastaan alas ottavi tään varovaisena en-
sin,

Riisuen huotran hylkehisen, joka kosteudel-
ta

Lukkoa suojustaa sekä piippua; sittepä rie-
muin

Katsoo kiiltoa puun, tuon mustaks maalatun
äskén,

Sen peräloudast' ottaissaan terävämpätä pii-
tä.

Virkipä vaimolleen, sitä tehden, mielevä
Pekka:

Anni, sa konttini täyttää saat tänä iltana vie-
lä,

Kylliten urhollen, joka päiväks metsähän ul-
koo.

Aamull' ett'et häiriytyis, tee nyt jo se val-
miiks;

Tehtävä täyttämätöin yökumppani rauhaton ain'
on.

Mutta jo närkästyin noin vastasi toimekas
Anna:

Tokkopa milloinkaan raju metsän-kiihkosi lop-
puu?

Karhuko mieleltäis oot, mielevä | Pekka, | kun |
aina

Antia metsäin ahnehdit sekä jahtia toi-
vot?

Rauhasa lattia jalkaas kai tulihiilinä polt-
taa,

Koska sa pirtiss' et, hyvä järkevä ystävä, viihdy,

Vaan yhä turhaan toimielet salomailla ja soilla.

Nyt toki mielestäs sun täytyy jahtisi jättää.

Jos velimieheni, näet, jota vartoelimme jo kauan,

Niin kuin aikonut on, saa vieraaks meille, ja luopuu

Konnustansa ja lapsistaan, jotk' äitiä kaipa-

Käypikö laatuhun, että mä vain kukerikkuni kanssa

Istun tässä ja vierastain huvitella ma koe-

Saitit siis kotosalla nyt olla ja vastahan ottaa

Häntä, ja tuttuna haastattaa, kuni lankoa lanko.

Eipä se niinkänä oo, nyt vastas mielevä Pekka,

Eukkoni taitavasuu, ei niin; mitä herrani käski,

Tehtävä on, vaikk' ei, kuni jahti, se mielusa
oiskaan.

Poissa jos ollessain tulis urhea lankoni Mat-
ti,

Noh hyvä, kestitkös suloveijoas antimin ar-
main,

Jotta hän istuu tässä ilomielin, siks kuni saa-
vun.

Annapa taitavasuu taas vastaan lausuvi
hälle:

Jos sun vaivasi suur' toki kerran voittoa toi-
si,

Suurta ma intoas en näin ihmeeksein panisik-
kaan;

Mutta kun aamust' ast' apumiehenä herrasi
ollen

Hirvet parhaat ampunut oot sekä myös use'im-
mat,

Niin kotiunnut riemuten yöks, jos taljasen yh-
den

Sait yli sen min muut, kun herrasi vei enä-
puolen.

Hohhoh, taitava muor'! hymysuin taas vastasi Pekka,
Herrahan yksin puoltamahan käy kaikkia meitä,
Vallesmanni jos oikeuteen manauttavi meidät.
Muistaos, eukko, se myös: laki määrää hirviä säästää
Riistaks ruhtinahan, kun joskus käy tämä maassa.

Annapa taitavasuu ei malttanut ääneti olla,
Vaan tasotellessaan yhä sänkyä, virkki ja nauroi:
Huokea sakko se on, jota konsana ei kysytäkään;
Koskahan oikeuteen näit herroja haastetun ennen?
Viet kalakimpun voutilahan tahi lintuja riipin:
Ei sua silloin haastata hän. Hyvä naapuri, terve!
Huutaa rouva jo portailtaan etähältä ja vie sun

Herran kammarihin sekä kuiskaa hälle, ja kohta

Lauhkana antaa kättä ja virkkaa tää: mitä kuuluu?

Helppo sun itsesi siis ois vastata, ansoja kosk' on

Metsäsi täynnä, ja ammut myös useastiki teiren.

Mutta se sikseen jää; mies köyhä on orjana rikkaan.

Tuskin lausuneheks sai tuon, lähitieltä kun ääni

Kuuluu kulkusien. Heti kuunnellaan sekä noutaan,

Akkunus aukaistaan, sekä vilkaistaan pihamaalle,

Jonne jo seisahtaa mies outo ja korskuva sälkö.

Kohtapa vieras tunnetahan: Kurun urhea Matti,

Annan veikko se armahin on, jota vartosivatkin.

Pirttiin höyryävään kuin pörheä karhu hän
astui,
Nyökkäsi uksen luon' ilosesti ja puisteli reuh-
koin
Lammasturkkiahan sekä kurpposiaan lumilois-
ta.
Häntäpä torpan mies sekä vaimo ja poika ja
tyttö
Kaikki jo tervehtää halaellen, kättelemäl-
lä;
Lapsoset uunilt' tirkistää nokipäisnä, ja maa-
han
Kiljuin kiipeävät kuki saadakseen tulijai-
set:
Juustoa pehmeen viipalehen sekä rinkelin yh-
den.

Veljeä arvoisaa, heti tervehdittyä, An-
na
Käskee istumahan sekä saattaa kunniapaik-
kaan
Pöydän pitkän taa perälautsojen yhtymäkul-
maan.
Istuen siinä, ja vaskitetun viritettyä pii-
pun,

Polttaa tää kotikasvujahan sekä kertovi pal-
jon,
Vastaten Annallen, niin lapsistaan rehevis-
tä,
Kuin myös kontuahan kuvaellen tuottelijas-
ta.

Pekkapa mielevä käy pihamaalle ja riisuvi
varsan,
Siinä kun ohjistaan kiinn' pantuna polkevi maa-
ta;
Länget, kulkuisvyön käsivarteens' otti ja luo-
kin,
Sittepä pirttiin toi hevon urhakkaan jyminal-
lä.

Kauvaa viipynyt ei saneluissaan taidokas
Anna,
Vaan pakinoimaan vuorottain nyt jättäen ur-
hot,
Iltaist' antamahan kävi veljelleen maukas-
ta.
Arkkuns' aukasi raudotetun, sopukassa mi kiil-
si

Purpurapintoineen, jota tummat varjosi ruu-
sut;

Pullon toi lasisarkkoineen sekä katteli pöy-
dän,

Sittepä vartaastaan mure'imman taitteli lei-
vän,

Lohkoja järjestäin; mut lihaa, voita ja kal-
jaa

Neitonen aitast' toi sulo-kestikkeeks enosel-
le.

Iltanen äkkiä joutui siis, kun taitava vai-
mo

Kaikki jo hankkinut ennaltaan oli veljeä var-
ten,

Hänt' ilahuttaaksens' sekä näyttääkseen tava-
roitaan.

Ryypäsi sarkan tää sekä ruokia söi tytyväis-
nä.

Annapa taitava muor' unohuttanut ei toki
jälleen

Jatkaa haasteluaan, kuhun äsken keskeytyi
se,

Vaan Kurun urhoa taas puhutellen, kohta jo lau-
sui:

Kylläpä yksinähän lie miehen vaikea hoi-
taa

Niin kotiaskarehet kuin ulkona vainiotyöt-
kin,

Liioin jos, kuni sull', on kartano laaja ja vau-
ras.

Montaki kertaa näet, miten uupuu vankkaki
juhta

Rinteest' yksinähän kun kuormaa suurta se
kiskoo.

Mutta kun aisast' auttavi mies sekä lausehin ar-
main

Kulkua jouduttaa, niin pääsee kumpikin ees-
päin

Helpommin; niin myös vajauttaa huolia mie-
hen

Lempeä vaimo, mi vaivoiss' on suloseurana häl-
lä.

Tuostapa hällen vastasi taas Kurun ur-
hea Matti:

Kummako siis, jos saan kyläellä ja matkata har-
voin.

Niin minun on, niin konnussain olen aina ma-
kiinni,

Niin kuni haukeakin komeroinen sulkevi kat-
si:

Pyrki se pois jos mistäki päin, sopukasta ja toi-
seen,

Haittoja vastass' on, ja hän aaltoa halkovi tur-
haan.

Maita ja metsää hoitanut oon kuten ainaki maan-
mies,

Mutta nyt äitinäkin perehessäin ollani täy-
tyy.

Viel ei täys' ole vuosi, kun vaimoni ehtosa kuo-
li,

Mutta se yksin kaikkia muit' tukalampi on ol-
lut.

Jos meen kyntämähän tahi tarkkaan kylvöhön
ohrain,

Taikka kun aikain vaihdelless' on lähteä pak-
ko

Heinäni voimaa korjaamaan tahi ruisteni kul-
taa,

Lapset, palvelijat jää piirttiin holhoamat-
ta.

Jos vähän aikaa pirtiss' oon, heti heittävi työn-
sä

Sirppi ja viikate myös: kädet yhteen pantuna
renki

Istuu huoleti huoahtain, hoputustani vail-
la.

Pääsuru lapsist' on, näet vanhemp' äitiä huu-
taa,

Pienipä itkee ain' imiessään rintoja vie-
raan.

Mielin liikutetuin taas vastasi taidokas

Anna:

Mieletön oot, jos noin ikävissäs vuotesi par-
haat

Vietät, vaikka sa voit iloella ja nauttia vie-
lä.

Naios mielevä nainen siis, joka uskollis-
na

Hoitavi huonettais, öin päivin seuranas ol-
len,

Niin kuni luulenkin pian alttiin löytäväs im-
men.

Vaan yhä syödessään noin vastasi urhea

Matti:

Niin ajatellen, taitava muor', epimällä ja huo-
lin

Naisist' etsinyt oon, mut löytänyt en sopivais-
ta.

Nuoriko naitava ois, vai vanhemp'? aattelen
aina.

Ykstotisempi se vanhemp' ois: tulisintaki miel-
tä

Kahlehtii joka vierevä vuos, kuten uuttera luk-
ki

Kärpäsen ympäri kampeavaa myös kietovi lan-
kaa;

Mutt' en hältä mä sais, mitä nuoremmalta ma
saisin,

Riemua rakkauden, punaposkia, jotk' ovat im-
men

Parhaat myötähiset, mitä voimasa mies haluaa-
pi.

Taas varon, että jos yksistään oman onneni
vuoksi

Nuoren huiman nain, tämä laimin lapsia lyö-
pi,

Taikka kun itselleen laps'kaunoja saa, hän on
ehkä

Ristinä niille, jot ei häll' ollehet oo sydämel-
lään.

Siis yhä vartoelen sekä pelvoin vaalia lyk-
kään.

Voi toki miehiä! virkahtaa heti taidokas

Anna,

Jos mikä tehtävä lie, yhä täytyy tuumia ensin,

Myötä ja vastoin ain' ajatellahan aattelemistaan;

Kuhnaillaan useastiki noin, tekovaaroja karttain,

Siks kuni luiskahtaa läpi kätten hyötysä hetki.

Ei ole huimaa kaikki, jot' ei vakauttanut aika,

Ei vakavaakaan kaikk', oloansa mi nautti jo kauvan.

Luonnon rikkaan kappalehiss' on laatua monta,

Mont' on laatua myös sävyt, aattehet inhimisillä,

Niin kuni rannallaan keväkukka, mi puhkesi äsken,

Juureva, rauhasa on, satavuosi pa syöksevi virta

Sen sivu raivoissaan sekä täyttää maat kohinalla.

Nai veli, nai tämä immyt pois, jon kohta ma neuvon!

Nuorta jos etsit, noh, tämä seitsentoistias om-
pi;

Jos suloutta sa haet punaposkein, ruumihin uh-
keen,

Ei ole pulskempaa; jos luonnonlaatua kat-
sot,

Tyyni ja säysy hän on, sekä laps-ajan ankeu-
dessa

Oppinut aistimahan hyvän arvoa kiittelijäs-
nä.

Nyt hän kartanon uhkeudess' ilopäiviä viet-
tää

Piikana piikain kanss', etevinnäpä kaikkien ees-
sä.

Hälle se uskotahan korukankahien koko hoi-
to,

Ruokia puuhaa hän, hän kellarit, aittaset au-
koo,

Jotta jo luulis kasvatetuks kuni last' ominais-
ta.

Mutta jo kesken virkahtaa mies mielevä,
Pekka,

Tahtoen täydentää, mitä alkoi taidokas An-
na:

Helviä tarkoitat, Sakariiaan tyttöä, var-
maan;

Kiitoksestasi tuon hyvin ansaitusta jo tun-
nen.

Niin hän kasvanut on läpi lapsuuden mure-
hitten,

Niin kuin laihaki maa kehityttää siemenen oi-
van,

Jotta se vaurastuu hyvätoivehiseksi orahak-
si.

Ei sovi kenkänä veljelles kuni Helvi, ja var-
maan

Ryhtyis urhea mies, kun vain sais tyttöä näh-
dä,

Sormust' aattelemaan sekä rientäis kihlojen os-
toon.

Niin tosiansa hän on hepakoiden katsoa mies-
ten,

Niin kuni rastailen punapihlaja vietteleväi-
nen.

Huimina liitelevät nämä siivillään keveöil-
lä,

Siks kuni vauhdissaan puun huomaavat puneroi-
van:

Riemuissaan heti raksahtaa koko parvi ja rien-
tää

Persona kilpaillen reheöiden terttujen ää-
reen,

Joita ne hellitä ei, jos ken, joka marjoja tah-
tois,

Niit' ajeleisiki pois jyminäällä ja karttuja heit-
tään.

Ken hyvän ansaitsee, heti pyrkiköhön tämän im-
men

Suosiohon, jott' ei hänen eellehen ennätä toi-
set;

Herraskartanohon siis rientäös, arvosa lan-
ko.

Hällen vastasi taas Kurun urhea Matti ja
lausui:

Impeä kuulua ois tosiaankin rattosa näh-
dä,

Käyntiin rohkeahan tekosyyn jos keksiä voi-
sin;

Sulhoks näet en suinkana sois mua luultavan
oitis.

Mut makeasti jo naurahtaa mies mielevä
Pekka,

Riemuten ehdoituksestaan sopivasta, ja lausu:
suu:

Keinon kekso se huokea on; nykykantahan aikées

Luontuu tottaki niin, kuin kaavahan uurtosajuusto.

Herrani käskyst' aamultain minä hirviä lähden

Ampumahan; sinä pyssyni saat sekä myötäni seuraat

Vankkaan kartanohon, sekä sinne me kohtakipäästään.

Siinä kun istut siis, sekä muut kokountuvat urhot,

Ääneti katseillas haet Helviä järkevämielettä.

Tuntea helppo hän on: punaposki ja vartalo pulska

Impyes ilmaisee, vaikk' ympäri ois sata piikkaa.

Jos hän mielehes on — ja ma sen toteuntuvan arvaan —

Tuttuna haastele neidon kanss' sekä leikkiä laske.

Sitte kun ampumaretkell' oot, saat miettiä tarkoin,

Kuink' oli mielees hän, sekä suotko sa hänt'
aviokses,
Viimein taas puhemieheks käyn, jos mielesi laa-
tii.

Mattipa nousee nyt kehuellen neuvoa tuo-
ta,
Kiittää lankoahan sekä siskoahan syleää-
pi
Runsait' antia syötyähän sekä juotua kyl-
lin.
Kylläpä Annaki mielistyy, kun kuulevi mies-
ten
Neuvoon ystävämielisehen noin suostuvan ai-
van,
Eikä nyt emmikkään evähitten hankkimises-
sa.
Mut kun ruokia voimakkait' on täytenä kont-
ti,
Vaarnaan vankkaan nostavi taas sen taidokas
Anna,
Vuoteen laittelohon velimiehellensä jo men-
nen.

Sängyss' olkia pöyhitähän tilavassa, ja niil-
le

Rait ja pään-ala höyheninen levitellähän
ylle;

Silläpä aikaa pirttiin tuo tytär uhkea peit-
teeks

Vaipan loisteliiaan, joka vanhempain vakavais-
ten

Morsiovuotehesen kudotettiin aikoja sit-
ten.

Siit' tosin, arvokas Anna, sa paljon muuttunut
ootkin,

Kun sinä vaippasi uudistit sekä riemuja hää-
yön:

Posk' on ryppysä, täytelijäämp' on vartesi nor-
ja;

Yhtäpä sorjana viel' on villava vaippa, ja yh-
tä

Sorjana kuos' sinivalkoinen, puneroiva ja mus-
ta.

Tuo velimiehelläs nyt peittona on komeais-
na.

Kunp' on tehtynä tuo sekä rauhaan kaikki
jo pyrkii,

Pärheenleimut sammutetaan, ja jo yön uni-
helmaan

Ruumiit raukeat uskotahan taas voimia saa-
maan.

Toinen laulu.

Muurillaan nokisella jo vaieta sirkkaset al-
kaa,
Hiilus sammuelee, yöpuullaan, karsinapuol-
la
Laulaen aamua ennustaa yöt valvova kuk-
ko.
Tuskin Pietari kuitenkaan ois valveunun-
na,
Päivien äskeisten rasituksist' uupunut ol-
len,
Muurin päällä jos ei olis alkanut ankara rii-
ta,
Yön pimeässä mi kiihtelihen ryminällä ja rys-
kein.
Näet, liki muuria kellettäin makas arvokas Aa-
ro
Kerjuri, höyryävää sulo-lämpöä nautiten yk-
sin,

Jostapa toinen mies, sivukumppani, Paavali loinen,
nen,

Lämpimä-kultaa ei muka kyllin tuntea saanut.

Tää nyt naapuriaan väkivalloin tahtoen hää-tää

Pois, nopeaisena pyörähtiin yli arvosan Aar-
ron,

Nalkkina tunkeillen; vihapäissäpä Aaro jo noussee,

Hahmuelee, käy kiinn' sekä Paavon sätkeleväisen

Ruumensäkkinä vaan sivahuttaa siltahan oitis.

Pietari säikähtäin heti valveutuu ryminästä;

Paavopa voivottaa sekä virkkaa: Pietari kuule,

Kas, mitä mieron mies etevämmälleen teki tässä,

Heitti mun uunin päältä' yliniskoin, pöyhkien äissään,

Kuin mikä ruhtinas ois, eik' armonlahjoja söis
vaan.

Kerjuri, vilpitön Aaropa noin heti vastasi
hälle:

Koska mun ahdoit pois, etk' äijän lämmitä su-
nut

Uunin luona, mi kaikillen sois lämpöä kyl-
lin,

Itseäs syyttää saat, jos niskaki taittunut oi-
si!

Pietari mielevä, kuultuahan mikä riitana
miesten,

Naurahtaa makeasti ja Paavoa noin nimeää-
pi:

Paavali veikko, mi oikeus on, sitä muilt' elä
kiellä;

Köyhäkin uunin pääll' on Luojan suojelemais-
na.

Virkki, mut ääneti puikahtaa Lois-Paavali uu-
niin,

Jonk' kivivuoteellen heti uinahtaa suloses-
ti

Lämpöön höyryävään, siin' unhottain putouk-
sen.

Pekka, kun uudelleen ei nukkua siis ajatellut,

Nous sekä lankoahan havauttaakseen meni kohta.

Tultua sängyn luo, Matin olkaan koskevi hiljaa,

Sittepä hällen noin, kehotuttain, kuiskuvi korvaan :

Aamu jo alkaa, nouskosi pois, elä uinoa, Matti,

Joudu jo kartanohon, jos mielit nyt kuten eilen

Jahtihin yhtyä toivoisaan sekä Helviä nähdä!

Mattipa urhea säpsähtää unosesta ja istuu

Suorana sängyssään; mut Pietari mielevä lähtee

Tulta jo hankkimahan sekä liedest' etsivi kauvan,

Siks kuni pohjimmalt' tulihiilen löytävi viimein.

Taiten nostavi tuon, hiil'pihtinä kaks päretynkää,

Huulilleen, sekä kiihdyttää sitä pulleroposkin :

Kasvojen ympäri nous tukehuttava sauhu, ja
vuoroin
Ilmi ne välkähtää, taas mustaan peittyen yö-
hön.

Kohtapa leimahtaa pärehyisiin valkea liek-
ki,
Pirtti jo valjentuu, kanaperheen poistuvi tork-
ka,
Jäykkänä oikoelee sekä päättään puistavi taa-
jaan
Kissaki pankollan, kani-pelkuri puikkivi pii-
loon.
Pietari mielevä suoriumaan nyt riensi ja rie-
muin
Vahvat, harmajasarkaiset veti vaattehet yl-
leen,
Joiss' ei pakkaissää tukevaisia raajoja pur-
rut;
Sukkiin, mustiin, lämpimihin sovitettua sää-
ret,
Kenkihe kohta ja nous sekä seinält' otti jo tur-
kin,
Siihen kääriytyi komeaksi ja vyöttihe vyöl-
lään

Nahkaisella, mi kiils hakavaskinehen koreas-
ti.

Vankkaan kartanohon siis matkaamaan oli val-
mis.

Valmiiks Mattiki sai sekä nurkastaan esiyn-
tyi,

Vaatteissaan koko mies, kuten aikoi lähteä jah-
tiin;

Turkkipa villava vain, hevon uljaan maksava,
jossa

Pehmeeks peittoamaa kakstoist' oli lampaan-
nahkaa,

Vyöttämätöinnä ja höllänä viel' oli ympäri var-
ren.

Suoriunut kun siis oli kumpiki, Pekka jo
kontin

Nostavi harteilleen sekä pyssyn niskahan ot-
taa,

Lauhkana langolleen tuliluikun koetetun an-
taa

Ruotsikon ammoisen, sekä lausuu: seh, kalu
kallis!

Autona seinällään nokisella se riippunut om-
pi,

Jonne se jäi isävainaaltain; sit' en itse mä
henno

Käyttää; sullepa nyt sen vaarnastaan alas an-
nan.

Lausui, Mattipa ottaa tuon hymysuisna, ja hih-
nan

Heittävi niskoilleen sekä reuhkan painavi pää-
hän,

Hirvien ammuntaan halukasna ja etsohon im-
men.

Huomenryyppyä kuitenkin ei mielevä
Pekka

Unhota tuomata langolleen tahi juomata it-
se,

Vaan ilomiellä he ryyppäävät sekä lämpöä saa-
vat.

Tullessaan pihamaalle ja suksiahan sile-
öitä

Ottain, huomasivat, kuin tähtiä kaikk' oli täyn-
nä

Taivaan selkeä kans', lumi välkkyvä jalkojen
alla

Närski, ja pakkainen pamahutteli nurkkia pirtin.

Silloin Pietari riemastui sydäimestä ja lausui:

Hei veli, markkoja maksava on tämä tämmönen aamu.

Enpä mä uskonut ois itätuulen kosteamaisen

Kääntyvän äkkiä näin, kun nous suvisäällä se eilen.

Helppoa jahti nyt on; kuin luistimet iljamajäällä

Sukset liukuelee, mut hirviä estävi hanki;

Tehdään joutua siis, tie suorin on alhoja pitkin.

Virkki ja matkaan läks sekä rinteen niskahan ehti,

Läävän luota mi laskeutui päin niittyä jyrkkään;

Mattiki jälkeen riens, sekä kumpikin ahtehen alle

Varjona pilven kiis, jota raivosa tuul' ajelempi.

Alhoon tultua siis hitahemmin kumpiki
hiihti,
Aitojen estämätä', jotk' kaikk' oli hankien al-
la;
Arvelevaisnapa virkahtaa pian urhea Mat-
ti:
Mielelläin minä kanssasi käyn, kun hirviä hiih-
tää
Hauskuudekseni saan sekä Helviä kuulua näh-
dä;
Mut kysyäkseni ensin suo, veli mielevä Pek-
ka:
Ettekö pelkää hirvestää lain kieltoa vas-
ten?
Ehk' en herrasi mielehen oo, jos torpparejan-
sa
Käyttävi ennemmin, kuin vieraan myötähän ot-
taa?

Suorapa Pietari torpanmies noin vastasi
naurain:
Hei! tänä päivänä ei ens-hirvet kaatune tääl-
lä;
Huolt' ei, vaikkapa lens lakikartanon ympäri
luodit.

Tuot' elä pelkää myös, ett'ei sua herrani suos-
sis;

Kahdeksan, tosi kyll', on herran torppariloi-
ta,

Jot hikipäisinä viljelevät hänen oivia mai-
taan,

Ampujamiestäpä näist' ei kuulua oo kuni kak-
si:

Pietari Metsolan yks, Sakariias Pyysalo toi-
nen.

Pietari kuulump' on, Sakar' ukko se näet kipu-
noina

Leimuvi pyssyyn tarttuissaan sekä laskisi luo-
din

Vaikkapa pilviin päin, jos niiks tuli, kiivau-
dessaan.

Siis useampiki tarvitahan, joka pyssyä käyt-
tää,

Jott' eri haaraltaan kuki hirviä vastata luo-
dein

Vois, kun hiihtelijät niit' ärjyin häätävät ees-
päin.

Herrallen siis suotusa oot, ole varmana sii-
tä,

Kosk' oot lankoni mun, mies taattu ja ampuja
tarkka.

Virkkoi, Mattipa jälleen nyt tytyväisenä
jatkaa:

Näet, mies tuntematon on silmänmääränä kaik-
kein.

Ihmisen on tapa tuo: erehystä ja heikkoa puol-
ta

Vieraast' etsitähän sekä pilkkaillaan salases-
ti.

Kerta jos erhehdyksen teen kotosalla ma ol-
len,

Ei sitä kenkänä kuitenkaan juur' mikskänä
katso,

Tietään, että mä, näet, sopivammin käyttäyn
toiste;

Täälläpä ens-esiyntymisein koko arvoni mää-
rää.

Siis sano, käypikö tarkkaankin tämä pyssysi
vanha?

Pelkään, liikoja luottain näet etähältä jos am-
mun,

Syrjään laukasevain sekä nauruks saavani tois-
ten.

Tuostapa kauvempaa ei vait' ole nielevä
Pekka,

Vaan kehuaksehen äännähtää sekä noin sanelee-
pi:

Hirveen luotisi käy, veli, kunnes silmäsi siin-
tää.

Pyssy jos ennallaan, niin maass' on riista, kun
ammuit:

Sill' on tehtynä näet moni kuuluisampiki lau-
kaus.

Niin sodan-aikanakin setä vainaa, kaprali Jus-
si,

Valtian eestä ja maan sitä kantain, kertaki kul-
ki

Turvana kalliin kuormaston, sata urhoa kans-
saan.

Mut lähimaillapa siell' useastiki Ryssiä hää-
ri;

Tie oli vaaroja täys, sekä katteinin, jalosyn-
nyn,

Ain' oli kulkeminen varovasti ja uskalijaas-
ti.

Huoahdettua nyt kyläsessä, he taas joka mie-
si

Matkaan suorisivat; liki kuormaans' asteli maan-
mies

Pelvoissaan; alapäisenä vain kukin ohjia hui-
ki,

Jouduttain hepoansa, mi vaivoin junnasi kuor-
maa.

Hiljaksensa he noin tuli hongikkoon ikivan-
haan.

Siinäpä — sen näki katteinin sotataitosa sil-
mä —

Montaki väijyntää voi piilota honkien al-
la,

Myllyiss' olletikin, liki toisiahan raketuis-
sa

Rannoillen joen kuohaavan, joka virtasi sii-
tä.

Karskina käski hän urhoin siis heti valmihit
olla,

Itsepä käyskeli tiellä ja tarkastain petäjäi-
tä

Katsomatorvellaan haki vainoajan vilahus-
ta;

Niin kuin ampujamies, kun soi koin aikana
metso,

Kuusia tirkistäin kons' astahtaa kavalas-
ti

Eespäin, kons' asemillahan on sekä kuulevi hil-
jaa.

Niin jalo kattein' nyt, lähetessään varjoja met-
sän,

Katseli oikeellen, vasemalle, ja seutua tut-
ki.

Noin ohi urhakkaan setä-kapralin asteli ker-
ran.

Turhaan tääkänä tutkinut ei tiheikköjä tar-
koin,

Kuuseen näet monioksaiseen, joka joen yli
riippui,

Kohta jo viittasi hän sekä katteinillehen ään-
si:

Latvan tuon havuloissa ma näen kuni kiiltoa
kullan:

Katsaiskaa, joku väijyjä siell' lymyääpi, mä luu-
len!

Kattein' katsomatorven kääns heti sinne ja
katsoi

Kuuseen päin, sekä noin kehotuttain lausuvi:
Oikein!

Vaattehet ilmasevat vihamiehen, mut pojat,
eikö

Ryypyst' ykskänä teist' alas ampuis lintua
tuota?

Kaikkipa hämmästyin, imehissään kuunteli
häntä,

Maahan katselivat sekä hampaissaan jupinoi-
vat;

Noin myös muutama mies toverilleen kuiskasi
korvaan:

Kuutaki tahtoisin minä otsahan ampua en-
nen;

Vaikk' etähämpänä on, sitä ainaki tähdätä
saattaa.

Jussipa kaprali nyt hanan arvelevaisena nos-
ti,

Jäykkiä viiksiähän sekä kulmiahän veti ryp-
pyyn:

Varmana taidostaan, kiväristään, harjau-
neesta

Silmästään, tämä yksin näet sitä rohkeni koet-
taa;

Viittasi kohta ja katteinin pyys käymähän
eespäin

Häiriymätt', ett' ei salakatsoja näe väjytys-
tä,

Itsepä kyykistyin tykö aidan hiipivi tiel-
tä.

Joukko jo matkaan läks, eik' yhtänä löytynyt
oisi

Siinä, mi toisappäin kuin muut ois silmiä
luonut:

Niin kuni maahan viljavahan kaikk' katsovi
tähdet,

Kuuseen katseli vain joka mies, niin yks kuni
toinen.

Vartomus, epäily, hymy puoleks purtu ja
toivo

Kasvoiss' ilmautuu joka miehen, suustapa suu-
hun

Kuiskutus yltyvä käy suhaellen, siks kuni
pyssy

Iskee tulta ja paukahtaa, sekä väijyjä vie-
kas

Lokkina loiskahtaa joen aaltoon kuohuja luo-
vaan.

Ampuma parhain tuo koko armeijass' oli kau-
van

Kuulu, ja kuulusa myös oli pyssyki tää lave-
alti.

Tuohon kertomisen ~~toisinaisen~~ päättiki Pek-
ka.

Vieläpä kuuntelemaan sekä tietelemään
halukasna

Lankoon käänsihe Matti ja lausui kohteli-
jaasti:

Ellös päättäkö viel', ikävöisin kaikkea tie-
tää,

Kuin kävi väijynnän, miten urhot suoriutui-
vat

Hongistosta, ja varsinkin miten arvosa pys-
sy

Suojana oltua synnyinmaan tuli sun tykö jää-
neeks.

Hausk' oli juttusi tuo; esivanhempain urotöi-
tä,

Kiittoa, kuulua toimintaa on riemusa kuul-
la,

Saati kun auvostaa sekä tuntee kertoja hei-
tä.

Joudu' veikkoni siis; läpi metsistön lumipäi-
sen

Tänne jo tuikkelevat päreliikit kartanopir-
tin.

Kertomahan kävi mielellään taas mielevä
Pekka:

Kun vihamiehiä metsäss' siis oli nähtynä var-
maan,

Johtaja seisahdun puhuakseen pontevin ää-
nin

Miehiä muistuttain, ett' ei kahakassa he väis-
tyis.

Sitte he tunkihe metsistöön pelotoinna, ja kohta

Luodit, miekat välkkelevät heit' ottavi vastaan.

Kenkään väistynyt ei; sotamies kävi tyynenä eellä,

Maanmies seurasi, huus sekä puolustiin vihasesti.

Niinpä he vihdoinkin läpi ryntäsivät sekä saivat

Paikkahan aiottuun; mut surmanhaavoja saaden

Montaki jäi, moni saatettiin viotettuna myötä.

Niin setä-kaprali urhea myös: tämä kahdeksasti

Pyssyn täytti ja kahdeksan sotaaurhoa kaasi;

Sittepä sääreen luodin sai myös itse ja kaatui,

Jost' eräs ystävä rattaillen hänen autti ja korjas.

Siinäpä tuskissans' unohuttanut ei asekul-
taa,

Vaan sitä kourassaan piti päämaja-paikkahan
asti,

Yhtään itkemätä tahi vaivoja vaitelematta.

Mut kun käskyn sai tamineensa jo riisua
poijes,

Tyynenä hän sapelinsa ja taskun, pistimen
antoi,

Pyssyä vain piti hetken vielä ja kylträsi hil-
jaa,

Sitte sen antoi pois sekä kasvons' ääneti kät-
ki,

Puhjeten itkemähän; jalo kattein' tuon toki
huomas.

Heltyin tää tykö kenraalin meni kohta ja häl-
tä

Kaprali Jussillen pyys palkaks pyssyä van-
haa;

Myönnön saatuahan tuli jälleen, pyssyä tuo-
den,

Urhean olkaa löi sekä virkkoi: Kumppani ul-
jas,

Saattaisinko ma sääresi niin kuin pyssysi oi-
van

Hankkia ennalleen! Kas tässä se on, pidä
muistoks

Maan sekä valtiahahan, jota vilpitä palvelit ai-
na!

Kuin isä vanha, mi lieden luon' odotellut on
ammon,

Hellänä poikaa tervehtää, joka markkinatiel-
lä

Kauvan viipynyt on keliriitteen vuoksi ja puu-
hain,

Niin setä kuntosa mielessään myös riemua tun-
si,

Kattein' arviokas kun pyssyn hälle nyt an-
toi.

Sitte se rampaakin kuni tervett' ain' yhä seu-
ras,

Siks kuni vanhus kuol' tupahamme ja taattoni
sai sen;

Hältäpä mulle se jäi, elämästä kun erkani hän-
kin.

Tuttuna langosten pakinoiden, joutuvi
matka,

Jotta he kohtaki saapuivat tykö kartanon uh-
keen.

Portin suussapa heit' oli vastaamassa jo koi-
rat

Rohkea Lippo ja Tuon', opetettuna vahtina
käymään

Aitan luona ja haukkumahan myös riistoja metsän.

Kohta ne haukahtain vihasesti ja uskalijainna

Mattiin syöks, puremaisillaan pian outoa miestä.

Pekkapa niillen huus heti kohta ja uhkasi sauvoin;

Äänen kuultua nuo sekä porkan nostoa nähdén

Nöyrinä vaikenivat ja jo häntää häiläytellen

Hiipivät urhon luo hyvätäkseen tuttua vanhaa.

Kuulipa melskeen tuon Komisarjus huonehesensa,

Siinä kun istui hän kera pyssyin, ampumaneuvoin;

Porstuahan tuli siis heti nähdäkseen mikä sielä,

Koiria huus sekä portaillen meni tuosta ja huomasi

Ampujat yön pimeässä ja ääns: ketä ootte ja mistä?

Kohta se ilmaiskaa, jott' tietää saan, joko liete

Kartanon urhoja tään vai outoja vaeltelijoi-
ta.

Pietari mielevä mies lakin ottaa päästä ja
lausuu ;

Mie, hyvä. herra, se oon; minä saavun käskyä
myöten

Hirvien ammuntaan; Kurulainen, lankoni Mat-
ti

Kanssani on, hän pyssyn tuo ja on ampuja
tarkka.

Miel'hyvin äännähtää Komisarjus: noh,
hyvä juttu,

Veikkonen, että sä saapunut oot sekä lankosi
myös toiti;

Kyll' useampiki tarvitahan, joka pyssyä käyt-
tää.

Pirttihin astelkaa, odotelkaa, kohta ma jou-
dun.

Virkki ja kääntyi pois sekä jälleen läks sali-
hinsa.

Kolmas laulu.

Siis hyväsalvoisen, valorikkaan väentuvan ää-
reen,

Käskyä noudattain, nyt lähtivät ampujat ur-
heet.

Kumpikin ensittäin lumihankeen survasi sau-
van,

Vasten seinää seisomahan myös pystysi suk-
set,

Nousi jo porstuahan sekä tierat pois kopisut-
ti;

Viimein pirttihin astelivat kautt' ulvovan uk-
sen.

Siinä he riemukseen päreloisteess' ympäri pöy-
dän

Torpanmiestä jo seitsemisen näki täys-asehis-
ta;

Mutt' eri nurkissaan hyräytteli rukkeja pii-
at

Laulaen hiljakseen sekä langoin rullia täyt-
tään.

Kunp' oli tervehditty ja kumpikin istau-
nunna,

Ääneti, niin kuin muut, pian alkaa urhea Mat-
ti

Ympäri silmätä tarkalleen, sekä Helviä et-
sii.

Tään pian ilmasikin punaposki ja muhkea var-
si

Joukost' impysien, kuten arvasi mielevä Pek-
ka;

Miel'hyvin, ihmeissään siis tyttöä katseli Mat-
ti.

Viimein keskeytit toki vait'-olon, arvosa
vanhus

Pyysalo harmajapää, siin' istuissas liki pöy-
tää,

Lausuit: nyt koetettava on, hyvät, arvosat ur-
hot,

Ken, Matin urhean ollen tääll', lie ampuja par-
hain:

Herrako arvosa voiton saa, vai mielevä Pek-
ka,

Vai joko voitaa mie Kurulaisen, vierahan ai-
mon;

Toistapa mieltä se on, joka tietää, että on oi-
va

Ampujamies joka mies, min lintusa kappeli
kantoi.

Mattipa urhea taas noin vastasi: Noh, Sa-
kariias,

Ääneti oo, elä puoleen mun vedä silmiä kaik-
kein;

Ehkäpä kaataneheks en hirveä yhtänä saak-
kaan.

Lintusa kappeli kyll' erämiehiä, niin kuni vir-
koit,

Oivia kasvattaa, mut niitkö lien minä myös-
kin,

Työ sen näyttäköhön tosinaiseks taikkapa tyh-
jäks.

Virkki, ja onnea koettelemaan joka mies oli kär-
käs.

Siinäpä olkein pääll', liki mustaa muuria
maaten,
Ääneti, huomaamatt' oli partasa kumppanipar-
vi
Kulkurikauppeja Vienanmaan, tuon rihkamarik-
kaan,
Jotk' yhä voittaakseen rahakultaa vietteleväis-
tä,
Hiessä ja vaivoiss' astelevat kyläraitteja myö-
ten,
Hartein laukunraukasemin korurihkoja kan-
tain,
Moista mi rakkaint' on maarahvaallen hupasel-
le.
Nyt väsyneinä he laukkuineen liki muuria loi-
koi,
Tänne he näet Kurun äärilt' ast' oli tulleet
eilen,
Vierain' oltuahan Matin urheen taas, kuten
ennen.
Tää kun julki nyt ääns tupasessa, he tunsivat
äänen
Kohta jo uinoissaan sekä hyppäsivät venymäs-
tä,
Riemuten oudoiss' ystävätään tavatessahan oi-
vaa

Telmein nyt tuli nää, sekä kaikki he kätteli
häntä,

Haastellen joka mies, jott' tuskin töin sata kor-
vaa

Ääniä oivaltaa katovaisia saattanut oi-
si:

Niin huul'partojen alta ne hyppelivät, kuni säih-
keet

Räiskyvi kissastai lukematta ja taukoamat-
ta,

Ämmä kun armastain sitä helmassaan sivelee-
pi.

Taisipa muutama lausua noin: Hei, haus-
kapa nähdä

Mattia tääll'! Ei kohteliijaamp' ole kenkänä
meille.

Jos tulisimmekkin Matin urheen luo väsynei-
nä

Vaikkapa milloin, näet, kuvon olkia pirttihin
aina

Tuottavi meillen hän; jopa lämmint'-antava, vah-
va

Jauhois-puuroki keitätetään useasti, kun oom-
me

Hält' oravaisia ostanehet tahi nahkoja näädän.

Mielusa moinen kohtelu on joka inhimiselle,

Mielusa varsinkin väsyneellen vaeltelijalle.

Armas on ystävä tää, asioissaan vilpitön aina,

Niin kuni myödessään myös taljaa kontion eilen;

Kohta se kaupaks taas meni täällä, ja voittoki saatiin.

Ei sitä, näet, ole syöneet koit, ei myöskänä siinä

Painama-mustett' oo, joka virttyy aikoja myöten,

Siis Komisarjukselle se myös oli syystääki mieleen.

— — — — —

Noita he haastelivat sekä muuta, mi sauhu-na haihtui

Korvaa löytämätä' halukasta ja kuuntelevaista;

Siks kuni asteli päällysmies, rusopartanen Ont-ro

Laukun luokse ja aukasi sen sekä siit' ilomuo-
doin,
Jott' ehovalkoiset läpi viiksein kiilteli ham-
paat,
Tarkkaan tulpitetun hymysuisena otti jo pul-
lon,
Jossa hän oivaa matkoillaan piti rommia ai-
na;
Joi sekä Mattia myös makujuomaa viittasi juo-
maan.

Laukun suustapa nyt kun kirkkaat kiilteli
silkit
Silmiin neitien kehrääväin, kukin uutelijas-
na
Karkasi nurkastaan, rukit unhottain sekä rul-
lat.
Haukkaa liitelevää kuin kiertää tirsken pääs-
kyt,
Niin nämät Ontronkin rusopartasen ympäri hyö-
ri,
Loistoa saadakseen korurihkain katsoa kyl-
lin.
Hintoja tietelevät halumiellä ja huokaelek-
set,

Kuultuahan kuin hintava on joka loistava hui-
vi;

Helvipä mielävä nuor' nyt lausuu: kah, mitä var-
ten

Tässä me viipyen toivotahan, mikä mahdoton
ompi,

Kuinka me palvelijat periköyhät silkkiä pyy-
tää

Voimmeekkaan, jota vain talolainen nuor' ani
harvoin

Ostavi kullalleen, ilomieliks miekkosen im-
men?

Jos koteloisen vain tahi kirjan neuloja mul-
le

Lahjoittais joku tuttava mies tahi outoki täs-
sä,

Vastahan ottaisin tytyväisenä, kiitteleväis-
nä.

Virkki, ja silmäns' suur' urojoukkoon kiintihe
tuossa.

Mattipa eistihe nyt hymysuisna ja lompak-
on otti

Pois povikätköstään, setelöisen sieppasi sii-
tä,

Neulat kärkevääpää, karamellit keltaset os-
ti,
Kumpiakin joka piiallen jakoi antelijaas-
ti,
Vieläpä Helvillen toi kamman kiilteleväi-
sen.

Riemuin niiasivat sekä hiljaa kiittivät im-
met;
Torpparimiehet taas kera ruskeapartasen Ont-
ron
Nauraa riehasivat, Matin urheen työt' ivael-
len.

Viisastellen virkkavi noin useampiki heis-
tä:
Kah, kuin Helvi se juonillaan heti sai vapahai-
sen
Vieraan kietoneheks, joka moist' ei peljätä tien-
nyt!
Niinpä se pihlajahan punarintanen istuvi ras-
tas
Huoleti, huomaa ei, miten ounas pyytäjäpoi-
ka

Pistävi lehdistöön kepin ansahisen varovas-
ti,

Siks kuni permen kaulassaan olevaksi jo tun-
tee,

Turhaan siipiä lyö sekä jälleen pyrkivi poi-
es.

Niin Kurun urhea Mattiki myös on joutunut an-
saan.

Mielevä vanhus Pietarikin hymysuisena
virkkoi:

Kummako tuo, jos lankoni myös sulo-Helvi jo
voittaa,

Niin kuin voittanut on vereväisiä nuoria mui-
ta;

Miehen vaikea näet ois vastustaa tätä neit-
tä;

Enkä mä tiedäkkään sulo-impeä verrata oi-
kein,

Poikain kanssa kun ollessaan on vait' tahi haas-
taa.

Kuin, keväpilven loistokkaan yli kunnahan ol-
len,

Pensaat riemuelee, imehissä hän ääneti koi-
vut

Aamun hohtoa katselevat sekä ruskoa pil-
ven,
Siks kuni tuulen päästävi tää: hekumasta jo
värjyy
Hiirenkorvaiset, sekä hennot huojuvat ok-
sat;
Niin myös Helviä kuullessaan värisyttävi poi-
kaa.

Lausein nuhtelevin noin vastasi urhea
Matti:
Vieläkö lienet mies? Vai nulkkiko huima ja
hepsu,
Pietari mielevä, oot, kun liehien aattelemat-
ta
Suutasi tahraelet sekä tyttöä siivoa kiu-
saat?

Virkki ja vaikenä taas; puna kaino jo
jättävi neidon
Posket hohtelevat, kuni ruusun kirjava per-
ho;
Itsepä Mattihin urheahan luo ystäväkat-
seen,

Rukkins' äärehen astuin taas sekä käämiä alkain.

Siinä he viipyilleet olis aamun koittohon
asti
Katsoen miel'tavaroit', yhä naurellen, pilael-
len,
Mutt' oven ulvahuvaan jo nyt aukaisee Komi-
sarius,
Arvosa herra, ja häiritsee siis riemua seu-
ran.
Äänin kaikahuvin noin virkahtaa kehotel-
len:
Pois pian urhot, valmisn' oon, ei viipyä kel-
paa,
Hälvetä alkaa yö, ja jo tähtein himmeni tui-
ke!
Päivät lyhköset on, hyvä aikasin ehtiä met-
sään.

Noin oven ääress' ääns sekä kaikki he
kuulivat äänen
Innoissaan, kuten ainaki mies, kun käskevi
herra.

Puoluetoin toki toist' ei kiittää saattanut oi-
si

Pyssyyn tarttumahan nopeammaks, tai kehu-
ella

Lähtöhön alttiimmaks, kuin Pekkaa järkevä-
mieltä.

Mut lähimäisenä Pekkaa läks Kurun urhea
Matti,

Kolmas mies oli taas Sakariias, Pyysalon uk-
ko.

Herraans' arvoisaa, hänen astuissaan tupa-
sesta,

Pyssyin seurasi nää, muut jälkeen riens ase-
hitta.

Vaan pihamaallen tultuahan kukin arvele-
matta

Nous siloksilleen sekä matkaan läks ilo-
mielin.

Niin kuni hanhet huojentaa tukaluuksia
matkan

Siivin siukoavin paetessaan talvea Poh-
jan,

Vuoroin laulelevat, sekä toinen huutavi tois-
taan,

Niin erämiehet liukuissaan lumikenttiä myö-
ten
Jutteli toisilleen mikä milloinkin lyhyes-
ti
Toimia mielukkait' omiansa ja kuulemian-
sa.

Ääneti asteli vain Kurun urhea Matti ja
mietti
Äskeit' yhtymätään kera kartanon arvosan-
immen,
Muiden toimia tuuminut ei, ei töit' omi-
ansa.
Sorjana vieläki tään näki silmissään, kuten äs-
ken
Kehräsi hyrryyttäin sekä rihkain loistoa kat-
soi.
Helviä mielikseen siis ääneti muisteli Mat-
ti.

Häntäpä olkaan pyöreähän jo nyt arvosa
herra
Hiljaa löi sekä noin, kysytellen, lauhkana lau-
sui:

Eikös, vieras, sullaki myös ole juttua haus-
kaa?

Elkösi ääneti käy, vaikk' kunnon miehenä kar-
tat

Kerrontaa urotyös, tekos oivan kiittelemis-
tä;

Että sä uunin pääll' et päiviäs oo kulutel-
lut,

Näyttää ryhtisi miehevä, näet, sekä syntymä-
paikkas.

Ainapa maineess' on Kuru, lintusa kappeli ol-
lut

Tarkoist' ampujamiehistään sekä uskalijais-
ta,

Jot petoloiden tappamiseen ovat uutterat ai-
,

Olleti ymmärtäin toki talvisin otsoa kier-
tää.

Sieltäpä mainittiin olevaksi se taljaki kal-
lis,

Eilen min Venäläiset möi; niin suurta ja laa-
jaa

Ei ole maassa, se hirveä on nyt vieläki näh-
dä.

Tokko sä, ystävä, nähnyt liet pelotonta, mi
karhun

Surmasi keihollaan? Tämä keihäin näet oli kaattu.

Katsahtain ylähäksi jo vastasi urhea Matti:

Karhua voittelemass' oli kaks, hyvä arvosa herara,

Meit' oli kaks: minä yks, sekä toisena kumpapali taattu;

Ilman vaarata ei, sill' ehkä jo montaki pistin,

Viel' en vertoja tään väkeväisiä, tuimia nähnyt.

Arvosa lausui taas Komisarjus kohtelijaasti:

Kas, kuin toivoni mun heti arvaamatta jo täytyi!

Kohta kun eilen, näet, nahan ankan ostoa tehden

Kourahan' ihmeissään otin yhden sen kápälis-tä,

Kynsiä katsellen sekä jäykkii jäntehiänsä,

Karhun karskia surmaajaa teki mieleni nähdä.

Juttele seikkasi siis; sitä hausk' on taas tarinoida

Mieliks ystävien, kun reell' ajellemme, ja talja

Hampain kiiltelevin perälautaa lyö ajaessa.

Virkki, ja toiset kuuntelemaan heti hiihtivät ääreen,

Mutta jo mielissään urojoukoss' alkavi Matti:

Pyölyn syksysin etsiminen sekä saartamus otson

Kaiketi tiettyinä teillen lie; meki niin sitä teimme,

Kuin esivanhemmat teki ammoin, meitä jo ennen.

Mut kun loppuhun ast' oli mennyt jouluku, ja metsiin

Nietteet karttunehet sekä hangen saanehet ylleen,

Mentiin kontiolaan kera keihästen sekä pyssyin.

Kohta se löyttiin, paikallaan lumen all' oli karhu,

Turvallisna se piilossaan talv'-untahan otti,

Kattona korkea kuus, risuröykkiö suur' majanansa.

Silloin mull' oli tuumaa kaks: joko laukasen oitis,

Koettaen ampua niin läpi pyylyn, vai joko hundan,

Jotta ma piilostaan väkiriistan karkotan ensin?

Ens'-ajatukseni parhaaks näin: jos on onni, mä kohta

Kontion kaataa voin sekä saan koko kunnian yksin.

Musketin oikasin aimon siis sekä pyylyhyn ammuin.

Mut murinallapa seisomahan nous suuttunut otso,

Hangen puisteli pyylyltään, teki tien käpälällään,

Julmana ilmautuin, säkenöivin katsehin, aukkoon.

Kumppali silmälleen heti pyssyn nosti ja tähtäs

Kiirein, kiihkopa nuoruuden veti luotia syr-
jään,

Sillä se hiukan raapasi vain pedon ankaran
otsaa.

Karhupa ryntäsi kaateestaan kuni pauhava
myrsky,

Kumppalin ylle se syöks kuni pilvenpyörre ja
leimaus,

Kohtaki voiton sai sekä maahan löi vihamie-
hen.

Kilvan tähtäsi kauhuksein kita julma ja kyn-
net

Nuorehen ystävähän, tään raajoja raatelemal-
laan,

Siksi kun auttamahan kera keihoni oietun eh-
din;

Mutta kun otson kurkkuun tuon pelotonna ma
työnsin,

Käänsi se puoleen mun suun hurmehisen sekä
vimman.

Värjyen, ärjyillen peto tunkihe keihoa vas-
ten,

Kynsin, silmin, suin mua kerrallaan tavo-
tellen;

Suottapa raivosi tuo, mink' eistihe hän, sitä
taamma

Väistyin mie, yhä kierellen terotettua rau-
taa,

Siks kuni hankea hurmeellaan punehutti jo kar-
hu,

Raukeni jalkani luo, sekä hengeti jäi köri-
nällä.

Riemukseen joka mies kuul' urhokkaan Kuru-
laisen

Kertovan uljaan työns' sekä nopsaan luistivat
eelleen.

Neljäs laulu.

Koittipa ilman koilla jo talvinen aamu, ja uuraat
Ampujat ehti jo saarellen, joka jääst' yli luntien
Kuusinehen viheröivine nous, pakopaikkana hirvein.
Hiihtelijää heti kuus asetettiin jahtia käymään,
Väijyksiin valituihin taas kävi ampujamiethet.
Luihkelemall' ajo aljettiin. Pelätettynä puis-
sa
Lenteli teiret, pyyt, sekä koppelokin kohaellen;
Paukkehet yhtihe huutoihin, jymy täytteli tie-
noon.

Ontropa ruskeaparta se mielissään tilavas-
sa

Pirtiss' istuvi ennallaan kera kumppalien-
sa.

Piiat rukkinen sekä raihnas, rampa Rebek-
ka

Seurana heill' oli vain, kun rengit lähti jo met-
sään.

Siin' iloveikokset nyt pitkään käytyä pöy-
tään

Kuohua olven joi, sitä höystellen palovii-
noin;

Kuin kevähälläki puut jokitulvan kastelemai-
set

Lehtiä saavat kaunistuin ihanaksi ja vih-
reeks

Huoleti, vaivattaan, niin nää oli ympäri pöy-
dän.

Veljeksistäpä nuorin vain, Topi pulskea poi-
ka

Hääri ja puuhasi siell', ett' ei ois tyhjänä kan-
nu.

Toimissaan kuta taajemmin tämä siis kamaris-
sa

Käy sulo-Helvin luona ja hullautuin humalas-
ta

Katsoo neittä, sit' innommin sydän yltyvi lem-
peen.

Viel' ei Vienan kassavapääät, ei Karjalan im-
met

Lietoa poikaa kietonehet, vaan voittamaton-
na

Niin sydämensä se sykkielee kuin läikkyvä läh-
de.

Hurmaamaishapa nyt sulo-neidon, vaahtosan ol-
ven,

Juoksi ja karkeli hän sekä vuorojn itki ja nau-
roi,

Kunnes niin kuni tuulispää repun otti jo ras-
kaan

Niskoilleen sekä karkasi pois. Olut-astian Ont-
ro

Kaupantietäjä kourastaan pudotuttavi kau-
huin,

Lentävi penkiltään, pakolaisen jälkiä seu-
raa,

Saapuu porstuahan, pihamaalle jo saapuvi sii-
tä;

Kohtapa kiitännyt ois sitä lyytään kammarihin-
kin,

Joll' ei rohkea Lippo ja Tuon' rapun eess' olis
olleet,

Jonne ne ulvomisell' oli vainonneet pakolais-
ta.
Mut kun tuimina haukkui nää sekä vahtivat us-
ta,
Ontro jo säikähtyi sekä seisahtui hymyel-
len,
Viehteli, lyöden polviahan, nimet äänteli koi-
rain,
Turhaan, siks kuni taskustaan helorinkelin ot-
ti.
Kahtia jaattua tään käsin oiennettuna kan-
toi,
Siirsihe portaillen, nous rappuja hiipien hil-
jaa,
Viehti ja viskasi kappalehet. Murinalla ne hauk-
kas
Kumpiki koira, ja kammarihin pääs vammata
Ontro.

Siinä jo polvillaan Topi laukustans' ava-
tusta
Kiskoo , rihkamiaan: lasihelmiä, huivia sil-
kin,
Myssysvaattehiaan, yönuttuja mättävi maa-
han,

Niin kuni tulta ne täynnähän ois. Kätösestäpä
Helvin

Sukkula kirposi pois, ja hän ihmeiin herkesi
työstään.

Mut vesisilmin hälle jo huus Topi pulskea poi-
ka:

Kaikk' ota, kultani, kaikk', kun vaan saan sui-
kata suuta!

Virkki ja Helviä suutelemaan heti töytäsi ees-
päin.

Uksen suustapa lauseet kuul' rusopartanen
Ontro

Tuiskuna tullen kammarihin; kuni kiitävä kot-
ka,

Veljyen niskaan lens sekä kiljasi, Helviä kiel-
tän:

Ellös neit', elä koettelekaan, elä kuuntele hän-
tä!

Ei ole laukun russakat ees sen houkkiorais-
kan,

Saatipa silkki ja muut. — Kas kankaat, karttunit
oivat,

Viidenkymmenen arvohiset, vetelehtävi maas-
sa. —

Voi Topi lurjus sie! Noin huus, käden iskien
toisen
Tukkaan tuuheahan velimiehelleen teniväl-
le,
Toisellansapa korjasi pois koko rihkamaröy-
kön,
Nopsana kyykistyin, sekä laukkuun pisti ne jäl-
leen.
Kaikkipa koottua helmetkin repun otti jo ras-
kaan,
Uksen survasi auk' sekä koirain ryntäytes-
sä
Veljeä hiuksistaan veti niin kuin sälköä pirt-
tiin.

Rihkat saatua korjuusen ei mielevä Ont-
ro
Toimia rakkauden toki kesken hennoa heit-
tää.
Ensin ryyppäsi olven pois, joka viel' oli jää-
nyt
Kannuun keikkuvahan, sekä parran pyyhkäsi
kuivaks,
Sitten suorisi pois puhemieheks veljyen ar-
maan.

Helvi! huutavi hän heti tullessaan tykö
neiden,
Mainio, mainio mies on Karjalan uhkea poi-
ka;
Suostu' pois, ota miehekses Topi pulskea, kau-
nis!
Näit, kuin paksu hän on, punahuul', puna-pul-
leaposki;
Näit tasatukkaa myös, joka näädännahkana kiil-
tän
Riippuvi otsallen sekä niskaa, poskia peit-
tää.
Näitpä sä leuassaan kuin sankkana parta
jo työntyy:
Kohta se rinnallen tiheäisnä ja pitkänä riip-
puu.
Mainio, mainio mies on Karjalan uhkea poi-
ka;
Suostu' pois, ota miehekses Topi pulskea, kau-
nis!
Josp' on tanssiminen joko varpaillaan tahi kan-
noin,
Moist' ei oo kuni hän, jos tulee rinkelimäi-
seks
Painua lattiahan tahi nuolena kimmota jäl-
leen.

Tanssi se verraton on, kun viskoo kättä ja sää-
tä,

Laulaa, potkivi, näppiä lyö, hymyääpi ja vil-
juu.

Mainio, mainio mies on Karjalan uhkea poi-
ka;

Suostu' pois, ota miehekses Topi pulskea, kau-
nis!

Siitäpä viis, jos juo sekä päissään kaatuvi maa-
han;

Kesseli painaa, näet, sekä talv' on kylmä ja
kolkko,

Emmekä ain' yhä juo: ani harvoin juomme me
oltta,

Konsa kun ystävihin, pois outoin luota me pääs-
tään,

Juomata oltua siell', ett' ei veis rihkoja ros-
vot.

Mainio, mainio mies on Karjalan uhkea poi-
ka;

Suostu' pois, ota miehekses Topi pulskea, kau-
nis!

Vienaan tulkosi pois, ihanaiseen rihkamamaa-
han:

Siellä sä sulkkua vaatteenks saat sekä ruplia
ruoaks.

Suomi se köyhää on, saloloita ja vuoria täynnä.

Tulkosi Vienaan siis, tule kaunoks Karjalan armaan!

Mull' on tenkoja, näet, on tenkoja myös Topisella,

Mainio, mainio mies on Karjalan uhkea poika;

Suostu jo pois, ota miehekses Topi pulskea, kaunis!

Virkki, ja lompakkons' setelikkään, kookkahan ottain,

Viskasi kattoon päin. Eri haaroilleen setelöiset,

Niin kuni perhoiset sini-valkoiset, puneroivat,

Ilmaan sinkosivat; tuhat-arvoja ainaki viisi

Liiteli lattiahan, sekä ruplien alla ja päällä

Ylvänä innoissaan tulikatsein karkeli Ontro.

Helvipä jättäin nyt puhemiehen räyhäväi-
sen,

Saliin lähtevi rouvan luo, joka pestäviän-
sä

Laskee uutterahan sekä kirjoittaa pesulis-
taan.

Tällen jutteli hän kosimista ja hyppyyä Ont-
ron,

Joitapa nauraissaan tämä hämmentyi lukemas-
ta.

Mut heti kohta kun yksin jäi rusopartanen
Ontro,

Hältä jo rakkaus unhottui sekä hyppely her-
kes.

Hartain hyppysin etsii taas seteleitä, ja in-
noin

Kaikkia muiskaelee, satasesti jo muiskimian-
sa,

Pistävi kirjaan nuo, sulo-irvein pistävi tään-
kin

Paksuna taas povehensa ja pirttiin lähtevi jäl-
leen.

Lemmen tuskia tanssii pois Topi pulskea
siellä,

Tuskin päästen keikkumahan kera pyörtyvän ai-
von.

Itku ja nauru ja voi! sekä hei! oli nuottina häl-
lä

Koikkia koettaissaan yhä säärin notkahuvai-
sin,

Siks kuni pettää jalka ja pää, ja hän uupuvi
maahan,

Vammauneen sydämens' unoselle jo lääkitä jät-
tään.

Siinä nyt uinasi tuo, kun ruskeapartanen
Ontro

Kosjomaretkeltään tuli pirttiin taas hyräel-
len.

Toimia saapunehell' oli kaks. Hän riens tykö
pöydän,

Katsoen huolissaan olut-astiahan typö tyh-
jään,

Tuotapa täyttämähän pani parrakkaan pyhävel-
jen.

Sitten katseli hen, kuhun uupunehen toverin-
sa

Korjata vois, ett' ei tämä permannoll' levätes-
sään

Tiellä ja toisten tanssintaa olis estelemäs-
sä.

Muurin luonapa siis näki parhaaks nukkune-
helle

Ruovonpäisen pään-alusen sekä olkia lyh-
teen,

Joille, jo uupuen vaivoistaan, oli vanha Rebek-
ka

Rauhaan laskeunut kera kissan täpläväkar-
van.

Sinne nyt olven-raukaseman veti veljyen Ont-
ro,

Naureli riemuissaan, kun niin sulosesti hän ui-
nas,

Lankesi polvelleen, nykäs olkaa ämmäsen, ään-
tän:

Siirtäy, siirtäy hiukan vaan, sinä vanha Rebek-
ka,

Siirtäy pätsiin päin, aja pois kasi kurnuavai-
nen,

Jotta sa vierees saat prihan uhkeen tuon ase-
melle!

Hyi sinä! Kiljasi säpsähtäin rujo, rampa
Rebekka,
Hiis sua hillitköön, rivosuu, sen partava peik-
ko!
Ei edes uinuakaan' mun suonut hyppysi rie-
tas,
Enkä mä rauhaa koskana saa, vaikk' yöt sekä
päivät
Tässä mä loikoa koettelisin. Voi voi toki sen-
tään,
Että mä sun näkemäänkään jäin, jumalattoman,
ilkeen
Inhona Suomen käyskelevän! Noin virkki ja kis-
san
Naamahan Ontrollen heti heitältää hötelöi-
pi.
Kissapa sylkee säikähtäin, hapenistohon is-
kee,
Kasvoja kynsäisee sekä muurillen pakenee-
pi,
Jon pimeässä se marraelee kilosilmänä sit-
ten;
Tyynnäpä vuoteelleen taas laskehe vanha Rebek-
ka.

Ontro se seisovi paikoillaan sekä pyyhkivi leu-
kaa,

Noitua murmattain tahi naurain taas imehis-
sään,

Siksi kun olven vuoks, joka pirttiin kohta jo
tuodaan,

Vaurion unhottaa; lepovuoteelt' turmahisel-
ta

Laahäsi veljen nyt sekä lautsallen sijotut-
ti,

Jolle hän itsekkin istautui olut-astian ää-
reen.

Kehräämästä jo herjenneet oli piikaset am-
moin,

Nauraen virnistäin kimakasti ja herkeämät-
tä,

Nousipa jällehen istuilleen rujo rampa Rebek-
ka,

Kissan viehteli vierelleen sekä taas pani maa-
ta.

Viides laulu.

Kartanon uhkeudess' ilomielin viettäen päivää,

Ryssät ryyppäsi noin sekä vuorottain kosioivat.

Saartapa metsäisää kävi riemukseen erämiehet,

Hirviä kaikottain sekä pyssyjä paukahutellen.

Mutta kun iltautui ja jo läntehen upposi päivyt,

Hirveä kaatumatont' ei saaress' yhtänä ollut.

Hiihtelijää nyt kuus lumihankeen piirihin istui

Riistoja vahtimahan sekä ruokaa nautti ja viinaa;

Arviokas Komisarjus taas kera Pietarin oivan

Pitkin lampea kiiltelevää kotipuolehen astui.

Heist' etähämpänä niin ett' yltäis lentävä luoti,

Vaikkapa sattuis pilkkahan ei, taas Pyysalon ukko

Hiihtävi huohottain, Kurun urhea mies takanansa.

Niin kuni varjot hattarojen, joit' tuul' ajellepi,

Niin silosuksillaan nämä jään yli kiiteli kilpaa,

Kumpiki hiihtoon harjaunut sekä kuulusa siitä.

Veikkana heill' oli tää: kuka saaliin noutoa varten

Ehtii ensin kartanohon sekä juhtia tuoppi,

Ryypyn saapi se toiseltaan sekä olvea tuopin.

Ei susikaan ois kilpaillut kera Pyysalon äijän,

Niin tämä eespäin lens; häpe'issähän urhea Matti

Seurasi jälkiä tuon sekä hankea pisteli sauvoin.

Mut kun kartanon ahteen luo hän pääsevi
viimein,

Ukko jo pöyhkänä juhtia tuo; esireellä hän
itse

On, sekä irrallaan kaks seuraa salköä hän-
tä.

Mattia nähdessään ilomielin virkkavi van-
hus:

Nyt pidä veikkoni huolt', ett' oltta ma saan
sekä ryypyn,

Kun tänä iltana hirvet tuon sekä lämpöä kai-
paan.

Virkki ja salköä löi. Mut Helviä muistaen
Matti,

Kiinn' kävi ohjakseen, eik' ennen päästänyt
irti,

Kuin isävanhukselt' aviokseen aiheli hän-
tä:

Oltta ja viinaa saat, mut lupaappas Sakarii-
as,

Mullekin ennen lähdentääs joku vastine täs-
sä,

Myöntäös, että mä saan aviokseni tyttösi Hel-
vin.

Vilpitön ukkopa nauraen ääns: et mua
toki pyynne
Vuotees laittelijaks, hapelohkosi keittelijäk-
si,
Suostun mie, jos suostuvi hän, kysy hält', elä
multa,
Huonommalle ja huonompiin vois kylläki men-
nä.
Virkki ja karjasi juhhdallen sekä pois kara-
utti.
Mattipa urhea mies päin pirttiin läks ilomie-
lin.

Ei sulo-Helviä löynnytkään, jota sieltä
hän etsi:
Tää näet yksin kammarisess' oli toimia täyn-
nä,
Jotta jo kangas raitava tuo pian ehtisi val-
miiks;
Ryssät siell' oli kumminkin sekä rampa Re-
bekka.
Ämmä se ääneti kyyryllään liki muuria is-
tui;
Veikot partavaasuut eri paikoill', ei valituil-
la,

Vaan tilapäisill' loikoivat, ken minneki kaa-
tui.

Eivät valvonehet: sulo-päihtymän unta he
nautti

Huumaavaa, siten unhottain tukaluuksia mat-
kain.

Kannun luonapa istui vain rusopartanen
Ontro

Päissähän autuullisna ja katseli veljien un-
ta.

Mutta kun uksest' ilmautui Kurun urhea
Matti,

Penkiltään tämä riemuin lens sekä hyppiä
alkoi,

Lauleli hoilaillen sekä pitkin pirttiä koik-
ki,

Jotta jo pelvoissaan rujo ruoturi karkasi nurk-
kaan,

Puiden nyrkkiähän, hänen ilvehiään kiroel-
len.

Katseli tanssia mielikseen Kurun urhea
Matti,

Mut sulo-Helviä mielummin toki katsonut
oisi,

Kesken vauhtia Ontron siis pysähytti ja virk-
koi:

Hei, jos vaivati noin, sinä tanssin taitaja
veikko,

Viskot jalkoja nyt, kun tahtia noudatat yk-
sin,

Tuskin hyppysi kerkeä tuo tupahankana mah-
tuis,

Jos sulo-neidon kanssa' sinä polskaa pyöriä
saisit.

Missäpä mahtanevat kaikk' kauniit piikaset
olla?

Ontro se vastasi taas: miss' ulkona juos-
nevi toiset,

Ken sitä huomata huolisikaan; sulo-Helviä yk-
sin,

Häntä, mi kammarisess' on kangastaan kuto-
massa,

Riemuin haen, tämä näet jalon olven keitti ja
myöpi.

Kohta hän uudestaan tuo kiulun vaahtoavai-
sen.

Vartoamaan ilomielin siis kävi urhea Mat-
ti.

Kohtapa! uksest' ilmautui punaposki jo
immen,

Tää kun käämimähän tuli lankoja painami-
ansa.

Kiuluki häll' oli kourassaan olovahto-
nessa,

Tuossa kun asteli pöydän luo sekä tähtenä
aamun

Mattihin urheahan sulokatseen loi hymyhuu-
lin,

Virkkain: riitani nyt heti ratkase, arvosa vie-
ras,

Riitani,] jossa ma oon kera toisen tään talon
immen:

Multako hän, vai hältäkö mie saan neuloja
kirjan.

Sulta jos ampuminen kävi parhain, voittaja
mie oon;

Pekka jos ampui parhain taas, niin voittavi
toinen.

Virkki ja solmesi langan pään sekä käämiä
alkoi.

Matti nyt istautuu liki neitoa, pistävi
piippuun,
Pärheest' ottavi tulta ja lausuu: neit', elä
toiste
Veikkaa neuvojakaan, noin luottaen onnehen
oudon.
Metsästys kävi näin: on hirviä kaattuna nel-
jä,
Niistä mä ammuin kaks, Komisarjus herrasi
yhden,
Pekkakin yhden vain; mut häll' oli ampuma
parhain.
Kun lopetimme jo jahdin muut sekä lähtöä
teimme,
Pyysalo laukasi, näet, liki rantaa seisoen yk-
sin,
Laukasi, pauhuvin äänin huus, kuni Ukkosen
ilma:
Joutuin tänne, ohoi, ladatuita jo pyssyjä tuo-
kaa!
Silloin kenkänä ei, joll' ei jänö juokseva kar-
kuun,
Kilpaa kiidellyt kera kunnon Pietarin oi-
si,
Niin tuli rientäin hän, heti raikkaan kuultua
huudon.

Rantaan sain minä myös sekä näin hänen am-
pumisensa,

Näin kuin kaukana hirv' vapahaisna ja vam-
maumatta

Pois yli jään lumipeittehisen pakosalle jo lauk-
kas.

Nauruun hilliymättömähän minä puhjeten ään-
sin:

Miss' on järkesi, mielevä mies, tositointako
ammut?

Pilvehen ennen käy kuni hirveen näin etä-
hältä.

Ääneti, äissään tuo ikäpyssyn tempasi mul-
ta,

Nosti jo silmälleen sekä laukasi sen heti
kohta;

Kaikkipa ihmeissään sen paukahdettua huu-
si,

Sillä jo seisahtui tuo kaukana juokseva hir-
vi,

Suorana pystyyn nous sekä hankeen syöks veri-
hinsä.

Moist' ei laukasemaa miesmuistiin tääll' ole
nähty.

Mut miks jahtia kerronkaan. Sinä toist' aja-
tellen

Kaiketi, lankoja käämielet; joko morsiolah-
jaks,
Ehkäpä liiviks miehellen, joka lempesi voit-
ti?

Ohhoh! huokasi nyt rujo, rampa Rebekka,
jok' istui
Käyränä mietteissään liki liettä, ja nyökkyen
hiljaa
Leukaa ryppyisää tuki kumpaankin kätehen-
sä:

Vielä jos oisin niin, kuni laamannin keräjis-
sä

Muinoin piikana ollessain vereväisenä, nuor-
na,

Terve ja hilpeämiel', kuni hehkuva hiil', pu-
neroiva,

Käytätä tietäisin, kuten impyen on sopivam-
pi.

Kyll' isosempiki mies, joka mun liki tunkea
tohti,

Vasten silmiä rääsyn sai tahi vettäki kou-
san.

Silloin istunut en kera kaikkein kulkurimies-
ten

Tuttuna haastellen, kuten istuu hepsake-Hel-
vi
Vieraan kanssa, ja käämintää ei yökskänä
päättä.

Mielehen iimmellen kävi moitteet nuo
kipeästi,
Koppans' otti ja läks puneroivana pois tu-
pasesta.

Mut kuten ehtoisin, kalamies kun laskevi
nuotan,
Järvi on ensin tyyn', väre tuskin käy koho-
loista,
Siks kuni siulojen ummistuin kalat ahtau-
destaan
Ilmaan hyppelevät, sekä kuohuin nousevat
aallot,
Niin kuta suppeemmaks veti lausettansa Re-
bekka,
Vaihteli vieraan muotoki tyyn' yhä suuttune-
hemmaks.
Äissään nousi jo lautsalt' tää sekä tuimana
lausui:

Ämmä, jos uuniltas torakoita ja sirkkoja
poies

Ääneti häätelisit, kun kiimoillansa ne juok-
see,

Etk' olis ihmisien pakinoivain härtsänä
tässä,

Rauhas päivisin ei, unes öin ei häiri-
tyisi;

Mut höperöitset vain, et tolkun toimia tun-
ne.

Vieras nuhteli noin. Rujo, rampa Rebekkapa
vastaan

Hiiskunut ei, vaan hiljakseen yhä ohki ja
nyökkyi.

Mut pihamaalta jo näyttäytyi läpi akku-
nus-aukon

Pietari mielevä mies sekä arvosa myös Komi-
sarjus;

Harmin pirttihin unhottain meni Mattiki
sinne.

Tullen saapunehitten luo heti noin sa-
neleepi:

Pietari, viimein myös olit onneksein puhe-
miesnäin,
Olkosi taas sekä mee, jos sallii arvosa her-
ra,
Helviä puolestain kosioimaan: häntä mä
tahdon.
Min lupasimme jo vainaallen, lupaelkosi
hälle.

Herra se nyökkäsi myönnyttäin sekä lauh-
kana lausui:

Mee vain, vaikkapa palvelijan menetämmeki
parhaan,
Emmekä piikaa vain, vaan lapsenvertasen
armaan;
Jospa hän empimätä', kuten arvaan, suostuvi
kauppaan,
Tanssia, kestiä pirtist' ei tänä iltana puu-
tu.

Heih, en näin toki mee, taas virkkaa
mielevä Pekka;
Niin kuni kerjääjän puhemies, tupakaista mi
tuskin

Itse' saa sekä narrina vain on morsion
eessä;

Ensiks suun avausta ma tahdon haarikon
oltta,

Sitte sä lahjan myös saat hankkia morsia-
melle.

Huonehesen hymysuin Pekan oivan pyys
Komisarjus,

Olvea tuotti, ja mielissään joi torppari tuo-
pin;

Mattipa urhea mies meni pirttiin taas pi-
hamaalta.

Ontro! hän innoissaan heti pirttiin tultua
huusi,

Näytäs silkkisi nyt, niin kauppaa tehdähän
oitis!

Loistaa, kuultua tuon, ilokatsees, mielevä
Ontro,

Niin kuni leimahdus kesäpilven lentävi hal-
ki.

Paljoa tingitä ei, ei kauppaa hierota kau-
vaa,

Kohtapa puolet tingitähän, ja jo urhea
Matti

Rie_ntävi langon luo sekä ostetun antavi hui-
vin.

Olven juotua tää sekä lahjan saatua
kouraan,

Askarekammarihin meni ylvänä, juhlallis-
na

Kaunihin immen luo, joka siell' oli kankahi-
nensa;

Tultua istautuu liki roihua, pistävi piip-
puun,

Sormin sietelijäin tulihiilosen ottavi syt-
teeks,

Verkalleen tupakoipi ja vait' on. Helvipä
kaunis

Polkein suksiahan sujahutteli syöstävä-
tänsä.

Hetkisen oltuahan jo nyt eistihe mielevä
Pekka,

Huivin loistelevan pani kankaallen sekä
lausui:

Sullen lahjovi tään pätömies, Kurun urhea
Matti,

Antia jommoist' ei moni neitsyt saakkana
köyhä,

Vaikkapa kaikiten arvoss' ois, kuni sie, sekä
kaunis.

Virkki ja istui, poltti ja jatkoi: eikä hän
yksin

Huivia annakkaan, vaan itseki tarjoutuu-
pi.

Jottapa empien et kosijaasi sa luulisi köy-
häks,

Kerron kiinteät, irtaimet, mitä kaikkea häll'
on,

Tärkeimmät toki vain, en halvempiin kajoak-
kaan,

Yhtenä iltana, näet, en niitä mä sais luetel-
luks,

Vaikkapa kieleni ois läpäkömpiki lehteä haa-
van.

Kartano kunnaan pääll' liki kuusta, mi viiriä
kantaa,

On hyvä-salvoinen, kalamiehen riemuna, kun
hän

Soutain lampea ruuhessaan sitä katsovi kau-
kaa.

Alhaall' ympäri tuon on maat, hyvin aidatut
aivan

Pellot tuottelijaat, kesämaana ja laihona
vuoroin,

Joiss' savipohjall' on väkimullan paakkuja
paljo.

Maininnen sitä pait talon oivia kaskia, jois-
sa

Voimaa kylvöllän poro metsän poltetun an-
taa,

Niin kytömitaki myös, jotk' keskell' liejua
soiden,

Pitkine sarkoineen, yhä märkine viemäri-
nensä

Kullan-saarina kiiltelevät, kun kypsyvi vil-
ja.

Peltoja juhtaa viis silokarvaa vaivati kyn-
tää.

Niityt raivatut alhoiss' on sekä maall' ylä-
vällä,

Ympäri kuntaa kuuluisat; kevähällä ne kaik-
ki

Kukkia täynnään kasvelevat, hein'-aikahan
asti.

Kaikk' ovat aidoissaan, ei ruohon kasvua niis-
tä

Ykskään sortelee kyns', sen sortaa viikate yk-
sin.

Raavahat uhkeet, näet, heti luntten mentyä
maasta

Kytkeyst' irrotetaan sekä syötinmaalle jo vie-
dään,

Jon noroloista ne kyllikseen saa ruohoa nuor-
ta.

Pitkin päiviä niin kesän aikana käypi ne syö-
den,

Joistakin uhkuavista ne tyydyttää janoan-
sa,

Mut kotiuntuvat öiks, ilahuttain haltiatan-
sa.

Ehkäpä tahdot tietää myös, mitä muutaki häl-
lä

Karjaa kaunist' on suvis-aioin saaria pit-
kin?

Villan-tuojia lampahiaan on puol' satakun-
taa,

Kaksipa kymmenkuntaa taas isosarvea vuoh-
ta.

Rauhoin viihtyvi nuo yhä kartuttain sikiöi-
tään;

Ei susi hulmiva koskaan, näet, hätäyttele
niitä,

Urhea Matti kun on pedon-ampuja pelvoton,
uuras.

Huolt' ei talvisin ees ole lampaist' tuottele-
vista,

Silloin näet navetassa ne on sekä kerpoja
syövät.

Vuohia ruokkia taas vois vaikkapa kerjuri keh-
noin,

Niin nämä näppärät ain' ovat etsintään ela-
tuksen.

Jos pihamaallen purtomahan jäi kulkija
vieras,

Kuorman luo heti rientää nuo, rehusäkkiä
ryöstäin,

Siksi kun äissään hän hosumalla jo häätävi
pois ne.

Noh, nyt kartanon oon sekä oivat maat ku-
vaellut

Yhtään liikoja laskemata', niin kaikk' elukat-
kin

Pait kanajoukkoa vain sekä kukkoa valvelevais-
ta,

Joill' elo mielusa on kera ihmisien, tupases-
sä.

Moisien onnisa haltia on Kurun urhea Mat-
ti,

Vieläpä konnullaan on torppia voipia kol-
me,

Joiden miehiä käskee hän, kuni herrana oisi.
si.

Moista nyt urhoa, näet, tavaroineen, aarteihinensa,

Joit' ikävöinynt' on moni rikkaammaksikihoettu,

Sulle nyt onnesi tarjoelee omataksesi yksin.

Tään vakauttavi sullen, näet, Kurun urheaMatti,

Kumppaninaan jos töin sekä öin yhä olla saatahdot

Uskosti', kuni muinenkin hyvä lempeä vaimo:

Perheen äitinä kaikess' oot sekä palvelijoi-
ta,

Lapsia kärkeä saat, mut miestäsi neuvoa vaimen.

Sie pidät auvaimet; mitä lukkoja aukoa
tahdot,

Aukase huoleti vain; mitä löynnetkään tavaroita,

Riemuin, karsaudetta sa katsoa saat ominaisi.

Sulla jos ehdotus on, joka ei sovi miehesi
mieleen,

Säysynä väistyä täytyy sun, jos tuumasi kos-
kee

Viljelylaatua maan tahi hoidantaa rahaseik-
kain,

Mut jos siivoja vaatteit' taas tahi ruokia, juo-
maa,

Silloin myöntyvi mies sekä taipuu tahtosi al-
le.

Sinne ja tänne' siis elä mieti', mielevä Hel-
vi,

Niin kuni mielen vaihtelevan moni viehtele-
mäisnä

Hylkii entisiään, etevämpää toivoen uut-
ta.

Laps! Niin kukkia täys suvihelteell' ei ole
nurmi,

Kuin täys riemua tie, jota hautaa kohti me
käymme,

Jos kavatamme me vain, ett' ei petä petturi-
toivo;

Sillä jos onnea nauttimahan jäit jonneki het-
keks,

Eemmäks toivo jo riens, etevämpätä onnea
näyttäin;

Onnest' onnehen innoissaan sitä houkkio seu-
raa

Koskaan tyytymätä', kuni hautaan huoaten uupuu.

Virkki, ja katsahtain tytyväisenä kattoa
kohti

Tuhkaa turpounutt' etusormin painavi piip-
puun

Suitsuavaan. Punaseksipa lens nuor', mielevä
Helvi,

Katseli maahan päin sekä huivia sormi ja
vastas:

En sitä kielläkkään, hyvä mielevä Pietari,
sulta,

Että mä riemuksein Matin urheen pyyntöä kuu-
len;

Kyllä sä tiedät tuon, mihin ain' ikävöivänä im-
men

Köyhän kääntyvi katsahdus sekä hartahin
aate.

Palvelu raskast' on, jos palvelisit parahin-
tai,

Palkan maksaja, näet, saa vaivaas vaatia sii-
tä;

Raskaamp' antia armon viel' ikäloppuna syö-
dä.

Sikshipä neitosen on sulosimpana toivona pääs-
tä

Perheen äitinä toimeamaan sekä säysyä mies-
tään

Palvelemaan, pakotettuna ei, vaan rakkaudes-
ta.

Suksia polkien yksin tääll' useasti ma mie-
tin:

Koskahan itselles sun piukkaa pirtasi, Hel-
vi?

Kättäni vastaavaa useastiki syöstävä kart-
toi,

Raitaisellepa kankaallen vesikarpalo vie-
ri.

Nyt jos taattoni suo, halusasti ma Mattia
seuraan.

Virkkoi noin, ilon itki, ja Pietarin otta-
en kättä

Puisteli tuota, ja riemuissaan myös ukkokin
itki.

Mut lopetettuaahan koko toimens' onne-
liaasti

Pietari pirttiin läks, Matin urheen kohtasi siel-
lä,

Paiskasi kättä ja riemuin huus: on kauppa-
tehty,

Joudu jo kammarihin, kera tyttäsi leiki ja
liehaa!

Itse mä hiihdän Metsolahan, tuon joukkoni tän-
ne.

Langon jätti ja läks, nous suksilleeni sileöil-
le,

Rientäin pois kotitorppaan päin, sydän auvoa
täynnä.

Kuudes laulu.

Metsän suojelemassapa pirtissään oli Anna,

Mielevä muor' sulorauhassaan laps-armahinensa.

Viikon työt oli päättänehet, pois pantunaruksi,

Ääneti kangaspuut, ei kellään toimia ollut.

Kaikki jo penkeillään, kädet yhteen pantunaiistui

Huoleti, joutessaan, sekä arvosa kerjuri Aaro

Kaikkein riemuna harpullaan surisutteli polskaa.

Soittoa taidokkaan halusasti he vieläki
kuulis,
Kullan-kielenä, näet, yhä helkkyi suupeli-
rauta;
Mutta jo taukoo mielevä mies sekä nauraen
ääntää:
Tässä mä soittelisin, kuni suittaa suutani, jos
vain
Mekkoni tietäisin sill' aikaa saavani pes-
tyks.
Virkki ja riisui tuon, sekä yskän kaikki jo
ymmärs;
Immyt kukkea nous, pani pönttöön vettä ja
huuhtoi
Vaatteen valkoiseks sekä kantoi kuivamahan
sen.

Tuostapa haastelemaan kävi mielevä Met-
solan Anna:
Oikein siinä sä teet, kun noin, hyvä ystävä
Aaro,
Vaikk' avutoinna ja vanhana oot, viel' itsesi
ruokkoot
Etk' yhä kiukahien nokiloissa sa tuhria
tahdo.

Siis kätes, otsasi pestäkses pesetintä mä annan;
nan;

Täss' on veitsiki: karvele pois tuo partasi
harmaa,

Sillä se törröttää, niin että jo poskesi musta,
ta,

Huuli ja leukakin on kuni syksyin sänkisä
sarka.

Arvosa kerjuri Aaropa noin heti vastasi
hälle:

Anna, sä mielevä muor', jos missä mä viera-
raelenkin,

Saunaa mulleki tarjotahan, kun muille se
lämpii.

Vaattehen alt' on nahkani siis kuni valkea
hanki,

Musta on muotoni vain: sitä tahrii käs no-
keunnut,

Tahrii hieste ja pölly, ja parta se ain' yhä
kasvaa.

Siis peseyntäkin yksistään hyvä lienevi jos-
kus.

Siivoumaan kävi nyt. Takin otti ja viskasi
syrjään,
Soppeen läks sekä siin' näkymättä ja kuulu-
matakkin
Parran karveli pois, kädet, otsukset pesi puh-
taaks;
Pellavaharjan hyllyltään sai sitte ja suo-
ri
Suortuvat, että ne harteillen noreaisina not-
kui.
Noin tuli viimeinkin näkyväisiin, kaikkien
ihmeeks,
Haamua kerjääjän, näet, ei nyt nähtynä
hällä,
Vaan talolaisen tai rusthollarin arvosa ryh-
ti.

Mielevä Metsolan Annapa noin heti virk-
kavi hälle:
Moisna kun ilmaut nyt päretulten loistohon,
Aaro,
Kurjaks kenkänä ei sua kutsuis, vaikka sa
köyh' oot,
Vartalo muhkea, näet, on niin kuni kallehin
aarre;

Mut moni kummekseis', ett' tarmon sait sinä
moisen
Mieron kiukahien nokiloissa ja seurana sirk-
kain,
Sulla kun ei ole mait', ei karjoja, vainio-
loita.

Ryhtyen vastaamaan, povikätköstänsä nyt
Aaro
Piipun nahkaisvartehisen, savikoppasen ot-
ti,
Vaivoin tultaki sai perävarsiin räiskelijäi-
hin,
Jot savun antoivat toki palkaks suun ime-
väisen,
Sitte hän istautui, kävi haastelemaan sekä
virkkoi:
Saattais lausua myös moni tuttava tai suku-
laisein,
Soinin syrjähisen salomailta jos ois joku
täällä,
Nähtyähän mun näin päreloisteess' ilmau-
vaksi,
Lausua saattais: kas, tämä, mielevä Anna,
on Aaro!

Moisna hän ollunn' ei, iän, ankeen painama
muinoin,
Soiniss' aikanahan kun, näet, hän viljeli vie-
lä
Omaa kontuahan, kuni valtia vaan tytyväis-
nä,
Vankkana vuosiltaan, sekä kaikiten arvol-
lisna.
Noin hän lausua vois, jota kuuntelisin vesi-
silmin,
Riemun päiviä muistellen keveämpien ai-
kain.
Virkki, ja vahvempaan imi piippua räiske-
leväistä
Nostain päänsä, ja poskellen vesikarpalo
vieri.

Mielin liikutetuin noin vastasi taitava
vaimo:
Kurjaa kerjätä ois kapalosta ja hautahan
asti,
Kurjemp' vanhana kerjätä sen, joka vaurana
alkoi,
Kurjimpaa toki ois omavuolema kerjuri-
sauva.

Kerjuri, vilpitön Aaropa taas tyvenempänä
lausuu:

Luoja sen yksin lausua voi, joko itse mä
syynä

Onnettuuteni oon; ei muut sitä lausua saa-
ta,

Eikä se mieltäni painakkaan yhä herkeä-
mättä.

Joskus, silmiä pyyhkäisten, hiha karhea
kastuu,

Milloin miettinyt oon salomaista ma Soinia
kauvan

Tai kotikartanoain, satoansa mi muille nyt
antaa.

Mut jos tietää kohtaloain, hyvä Anna, sa
tahdot,

Kaikki ma kerron siis: on Soiniss' uhkea
kontu —

Kankaaks mainitahan — talo neljän vertanen
ainai,

Metsäsä, vainiokas, vesirannat ruohoa täyn-
nä.

Tuon peri taattoni mun, joka nai talon impyen
uhkeen,

Siinäpä vanhenikin kesäehtoon moisena sit-
ten.

Hältä se mullen jäi. Jopa hiljaa harmenin
itse

Kontua tuottelevaa kuni valtia ylvänä hoi-
tain.

Renkejä vankkoja mull' oli auran töissä ja
kirveen,

Piikoja pirtissäin; ja mun ympäri, niin kuni
taimet,

Lapset toivona vanhuutein, emon onnena
kasvoi.

Moisena vuosittain veroloitani huoletti mak-
soin,

Kaikk' mua kiittelivät, moni karsain katseli
silmin,

Siks kuni kuitenkin tuli turma ja onneni
pilloi:

Laihon turmeli pakkais-yö, peto kaateli kar-
jaa.

Päästyä tuskin töin yli talven, ruista ma
lainaks

Sain, taas aikoen maksaa sen, heti tultua
syksyn;

Ruista se antanut ei, jääpuikkoja tuotti se
tähkiin.

Pois meni palvelijat; vero rästiin täytyvi
jättää,

Leipää tarpehen ois, pesä vain on pettuja
täynnä.

Tultihin aikaan kuitenkin, kuni lehmäni jää-
neet

Maitoa toi; kera sen meni pettuki ruokana
vielä.

Jos hivuneinaki siis, toki päästiin viel' yli
joulun.

Kertapa metsästäin palatessani, pettuja tuo-
den,

Outoa kaks oli uksessain. Veli, virkkavi
toinen,

Maksa' velkasi pois, jos mielit ryöstöä vält-
tää!

Vastasin ällistyin: odotelkaa, arvosa her-
ra,

Kunnes Luojani kautt' taas maksamahan ky-
keneisin;

Pettua syömme me nyt. Mut pirttihin ääneti
kääntyin

Seinilt' työkapineet vähän-arvoset otti he maa-
han,

Jääneet vaattehet otti he myös, rekehensä ne
kantain.

Kunnon vaimoni vuoteeltaan tätä katseli it-
kuin,

Mut hän vait oli vain sekä viihdyttää koki
rinnoin

Lastaan vaitelevaa, yön vanhaa vain, avu-
tonta.

Vaan kun viimehiset, mitä pantata kelpasi,
vietiin,

Pois pihamaalle jo pirtistäin minä miehiä
seuroin,

Turtana miel' kuni puun, jota kirveensuut
kumahuttaa.

Ulkona saalihit arvattiin; ei puoltana vel-
kaa

Vielä ne vastanneet. Vähä tää on, vouti nyt
äänsi,

Tottapa läävässäs toki lypsinlehmii lie-
nee?

Virkki ja läks sekä pahnoistaan löys lehmäni
kohta,

Siinä kun ammoen seisoi nää sekä kaihosi
ruokaa.

Kytkehet aukaistiin, ulos astui yksi ja toi-
nen,

Vauhkona vastustain, surumielin jättäen pah-
nat.

Reen tykö vietiin kuus, yks lehmäpä laiha ja
heikko

Pirttiin meen, kakun orrest' tuon, hamaralla
sen isken

Pirstaks, pettupa mustana vain lens halke-
amista.

Kannoin kappalet eukollein: syö, lastasi ruo-
ki!

Muut' ei säästynyt oo. Palan otti hän ääneti
kouraan,

Käänteli katsellen, sekä pienoistaan pove-
hensa

Painaltain, kuposellen taas meni taintio-
maksi.

Hiihtimet ottain nyt, lähinaapurihin heti läk-
sin,

Jonne, jos oikein riens, oli piipun polttama-
matka;

Sinne kun ehdin siis sekä pyysin hält' apu-
ansa,

Kohtaki veljenä tää avun antoi säästelemis-
tään:

Maitoa hinkkiin sain, kera sen kotipuolehen
ensin,

Sain pihamaalle ja uksen luo. Valitantapa
kuului

Surkea sielt'; oven aukoen näin ikäsempätä
lasta

Kaks, jotk' itkien äänekkääst' emon ympäri
seisoi:

Toinen puisteli kättä, ja toinen pään kiha-
roita.

Hänp' ei liikkunut, ääntänyt ei, lumihanki jo
kuolon

Poskea peitteli kankenevaa, yö silmiä ver-
hos.

Kaikk' oli mennyt siis, häviöllä jo kaunosa
Kangas.

Taivaasen kädet oiensin, sekä sauvani ot-
tain

Harmajapäisenä kerjäämään kotoselta ma läk-
sin,

Lapsia kuljettain rekosellani kuntia pit-
kin.

Aikapa murheen liens, ja jo vierahien talo-
loissa

Armaat lapseni hyöstyä taas; tytyväisnäpä
itse

Harppua soittain mieroä käyn, kuten istuvi
sirkka

Päivänä pilvisenäi kulokorren päässä ja lau-
laa.

Vilpitön Aaro se vauriotaan noin jutteli
siinä,
Häntäpä kuunteli kyyneltäin hyvä mielevä
Anna.
Vaan kun vaikenä hän, tämä poskea pyyhki ja
silmää,
Puisteli päätään, nyhki ja niistihe, rientäen
aittaan,
Lihaa, muikkuja, voita ja kaljaa toi, sekä
pöydän
Täytteli ruo'illaan; mut niskast' Aaroa van-
haa,
Vaikk' oli kyllänen ennestään, taas tyrkkäsi syö-
mään.

Aaro se arvosan antia söi; mut Pekka jo
saapui,
Asteli porstuahan, pian aukasi ulvovan uk-
sen,
Polki jo tierat jalvoistaan sekä arvollis-
na
Istui pöydän taa perälautsojen yhtymäkul-
maan.
Tultapa piippuun saatuaan lakin otti jo
päästään,

Poltteli vahvempaan makusuulla ja nauraen
virkkoi:

Veljesi Helvistään hevin ei nyt heltiä, An-
ni;

Kiinn' kuni koukkuun hauk', on tarttunut urhea
Matti.

Mut jos tehnevi miel', niin kihlasiin koko
joukko

Lähtään riemuin kartanohon tänä iltana
vielä.

Virkki, ja lauseen kuuli he kaikk' ilomiellä
ja ihmein.

Anna jo selkeni kasvoiltaan sekä läks tykö
arkun

Suoriumaan; yht' aikaa myös puki neitokin
ylleen.

Poikapa Kaarle se liivit vain punahohtavat
otti,

Tankin nypläsi kiinni ja korkeemmaks veti
housut,

Vyön pani uumilleen sekä lähtöön niin oli
valmis.

Kerjuri, vilpitön Aaropa nyt meni valkean
ääreen,
Mekkoon kääriytyi, joka höyrysi vielä, ja virk-
koi:
Aika jo kiittään' on sekä kartanohon käpe-
röitä,
Kestinäs oltuan' yön sekä päivän, mielevä
Pekka:
Montaki voipaa miestä tän' iltana siellä mä
nännen,
Jot mua suosivi myös, ravitusta ja riemua
tarjoin;
Yhtään en toki näe, joka Annasi vertanen
oisi,
Hän näet kylläsen ennestään mun taas pani
syömään.

Häntäpä seisattaa heti Pietari suora ja
lausuu:
Seitsenkymmeniään, pimeällä sun ei sovi men-
nä
Luotani jalkaisin, kuni viel' on sälköjä
mulla.
Sulle se raskast' ois, häpy mulle se ois pi-
täjässä.

Siis aja reessäni sie, mut poikani notkea-
jalka

Suksia ohjaillen sujauttaa hankea myö-
ten.

Virkki, ja riemuin jäi takan äärehen ukko
ja vartos.

Mut jopa ilmautuu kesämäisenä pulskana
Anna,

Yllään nyt hame villanen on punavihreä-
juova,

Kaulaa kaunistaa moniruususa karttunihui-
vi.

Matkaan säättö hän on, ja on impiki kukkea
valmis.

Kiplon valjahisin heti pistää varteva Kaar-
le,

Korjaan vällyjä kannellaan, ulos astuvi kaik-
ki,

Riemua, tanssia toivoillen; Lois-Paavopa yk-
sin

Loikovi muurillaan nokisella ja sääriä oi-
koo;

Matkaan kylmään, työlähäsen ei lähteä viit-
si,

Vaan kotimiesnä on ennen hän, sekä mielehi-
semp' on

Rauha ja sauhu ja lämpö ja lasten seura ja
sirkkain.

Seitsemäs laulu.

Pietari tyttärineen sekä Anna ja kerjuri
Aaro

Matkata hiljahan alkoivat, kimo kestävä puis-
sa.

Pekkapa ohjia huiskaten ääns: hepo vaikka on
oiva,

En sitä juoksuttaa toki tahtois, ystävä Aa-
ro,

Kuorma on painava, näet; mut kylmä jos istuvi
mekkoos,

Niin sano pois, ja ma lyön, eik' kauvaa viivytä
tiellä.

Mielin liikutetuin noin vastasi vilpitön
Aaro:

Pietari, huoletti oo! Vaikk' oisin vaattehi-
tonna,

Kulkua moittisi en, kera sun, kera vaimosi kul-
kein.

Kukkurapöytä se mielusa on, kun nääntävi näl-
kä,

Vuode, kun uupunut on, vilun ahdistaissapa
turkki;

Halpoja nää toki kaikk' ovat ihmislempää vas-
taan.

Niin kuni vanhempaanne te hellinehet mua
ootte,

Mekkonni pestynä on, maha pingallaan kuni
rumpu,

Vieläpä luotasi nyt mukavasti ja hoittuna kul-
jen.

Aivan toista ma oon toki nähnyt, niin kuni
kerran,

Kun minä suorime kaupunkiin sekä kerjätä
aioin.

Maass' oli näet katovuos, oli leivättyys pitä-
jissä,

Maanmies pettua söi, sekä mieronmies näki
nälkää.

Kaupungissapa lie väki vauraamp', maat väke-
vämät,

Noin minä miettielin sekä kämmin kerjäten
eespäin.

Jalkani vanha se vaivoin nous, sekä pussini
painoi

Selkää tyhjänäkin. Väsyneenä ja nälkäynee-
nä

Sain toki kaupunkiin sekä näin, hyvät ystävät,
ihmeen

Ihmeimmän, näkemättömän ennen: näin talo-
loita,

Mut talon ympäri peltoja ei, ei niittyjä näh-
ty,

Nurkiss' en tupakaista ma piipun täyttänä
nähnyt.

Kartanot ylvät vain, monikarvat, maalatut,
uhkeet,

Ikkunarikkaat näin; rivilöinä ne pitkinä sei-
soi,

Joiden keskite risteillen kävi tiet satamää-
rin.

'Teilläpä pauhasi ään' kuni ukkosten tahi myrs-
kyn,

Vankkurit entelivät hopeoitut, kartanomai-
set,

Sälköin kengät kapsasivat, rytäytteli rat-
taat,

Ruoskat huiski ja kuskit huus, jymis ilma ja
mantu,

Ruudut ruskasivat sekä seinät kaikk' kajahui-
vat.

Vaan joka vankkurisess', ilopäiviä huoleti viet-
tän,

Kullan kiiltelijäit' yliherroja, rouvia is-
tui,

Niin kuni kukkain päiss', asuloissaan kiiltele-
vissä

Perhot nyökkyelee, kun lämpösä käy suvi-
tuuli.

Ihmei syrjäydyin sekä seiniin mekkoa hie-
roin,

Lakkini kourassain yhä tervehtäin pysäyn-
nyin,

Mut mua nähtynä ei, vaan kaikki he kiitivät
eespäin.

Huomaamatta ma noin tasapintaiseen, kivitet-
tyyn

Paikkahan aavaan sain, jota piirteli kartanot
uhkeet.

Huoleti, mielissäin, kädet yhteen laskien ih-
mein

Siinä mä seisahduin. Etevinnäpä loisteli huo-
neus

Harjun korkuhinen, kyläryhmän laajuhinen-
kin.

Kylliksein tätä jättein työt' en katsoa voi-
nut,

Jättein, moisia näet ei ihmeno sais rake-
tuksi.

Siinäpä vieressään mies uuttera raittia laas-
ten

Lykkeli luudallaan likatukkuja suuria yh-
teen;

Hälle mä viimeinkin, kysyäkseni kaikkea, vir-
koin:

Lausuos, ystävä, kirkkoko tuo, vai valtiahil-
le

Aihehdittuna lie; imehissään mieleni kaikk'
on.

Hän puri huult', oli vait sekä nauraen vain
kavalasti

Temppua mielessään häpeällist' aatteli mul-
le.

Kun näet katsellakseni taas, ihatakseni kään-
nyin,

Luudan laski jo lantaan tuo sekä selkähän is-
ki:

Ilkeä jäi likapilkku ja tahrasi mekkoni pes-
tyn.

Arttia välttääksein ajatonta, ma poistime mur-
hein,
Niin kuni tunkion oudon pääll' on kukkokin
arka,
Mut tukalampahan arttiin sain: näki lyöntiä
poika
Ryysysä, musta ja nälkähinen; kädet iski hän
yhteen,
Hyppeli korkeellen, hohotellen, sinne ja tän-
ne
Katseli, veikkoja huus. Heti räyhää tuolta ja
täältä,
Lanta se roiskuelee, avojalkoja nulkkeja lauk-
kaa
Meihin päin sekä huutelevat mua nähtyä rie-
muin,
Kinttuja heittelevät ja mun yhtyvät ympäri
kaikki.
Yks tuli luokseni rohkeemmin sekä mekkoa
nytkäs,
Toinen potkasi uhmin vain kuni varsa, ja kol-
mas
Polviins' iski ja huus, mua nokkelasuisena ilk-
kuin;
Parvipa liikkuva kasvoi vain sekä uskalijaam-
min

Luo tuli, paeten taas. Minä vaimassain, häpe-
issään

Milloin minneki päin yhä ryntäelin kiroel-
len.

Viimein viekkaudella kun yhden sain toki kiin-
ni,

Parveen paiskahutin sekä toisen keilana kaa-
sin;

Yhtäpä aikaa taas minä tartuin kumpasehen-
kin

Kiinni, ja selkään kumpaakin käsin ankarin
annoin.

Siinä he sätki ja huus, laveallepa kaikkosi
toiset.

Kohta jo kansaa parveutui, sapel'-urhoa kak-
si

Kiinni mun otti ja vei läpi räyhäävän väki-
joukon

Pitkin tietä, ja vankeuteen mun pistivät oi-
tis.

Mut kun taakseni sulkeutui nyt vankilan uk-
si,

Murhe jo mieleni murs ja ma vaivuin heltyen
itkuun,

Muistain, kuinka ma näet elin ennen kunnia-
kasna,

Muistain kuin piti nyt, päin harmennein, kera
vankein

Vankina olla, ja valkeudest' en riemuta sai-
si.

Haikeest' itkielin, mut vieressään lavitsal-
la

Nilkoin kahletetuin lepäs urhoa kaks äly-
kästä,

Jotk' urotöit' omiansa ja muiden haasteli rie-
muin.

Suuttuen itkustain he jo tiuskasi kumpiki noi-
tuin,

Toinen heistäpä tuimana huus: sinä ryöstäjä
kirkkoin,

Säästä' kurkkusi nyt, jott' äänesi sois sulo-
sesti,

Kun nelikymmenisen taas tahdinlyöntiä sel-
kääs

Veisuumestari lyö, ja sa vanhaa nuottia van-
gut.

Toinen myös heti virkahtaa: sinä harmajapar-
ta,

Joll' et täällä sä viihtyä voi, niin ken sua kut-
sui?

Hitto, kun ahtautuu joka mienonkiertäjä vii-
mein

Tännekin, ett'ei saa kotonaankaan ihmeno
rauhaa!

Noin nuo haastelivat sekä yhdenlaisia pal-
jon,

Pitkin päivää pikkasivat mua herkeämät-
tä;

Kunpa jo raudoilt' ikkunien valo himmeni päi-
vän,

Huonehesen tuli vartiamies sekä katkasi rii-
dan.

Ruokia toi hän myös: pani maljan lientä ja lei-
pää

Penkillen, sekä tehtyä sen, vasarallahan is-
ki

Rautoja, koettaakseen, eheöinäkö vielä ne oi-
si.

Kaiken tehtyä säntilleen hän tuimana pois-
tui,

Käskipä lähteissään mua syömään: syö, mörö-
kölli,

Suolau nyt, kukaties täss' sitten viikkoa nel-
jä

Vettä ja leipää syödä sä saat, janosuuttasi
jäähtäin.

Virkki, ja sulkihen uks. Minä säikyksissäni
kohta

Syömään töytäysin, varatakseni vatsani paas-
toon;

Hiukkapa mullen jäi: kuni ahmat, karkasi toi-
set

Maljaan kiinni, ja kohdakkoin tuli pohja sen
ilmi.

Kunp' oli syöneet nuo, sekä luita ma kalvelin
yksin,

Kuiski he keskenähän vähän aikaa, suuria
aikoin,

Siksi kun äkkiä karkasivat mun päälleni kah-
den,

Veitsiä välkyttäin hiotuita ja tuinana lau-
suin:

Lyömme, jos äännät, josp' et kuolla sa tahtone,
vanno

Luojasi kautt', ett' ilmase et pakoamme tän'
yönä.

Riemua, toivoa täynnä mä vastasin: ystävä-
hullut,

Piippuakaan tupakaista en aivoistanne nyt
antais:

Veitsin, vannomisin pakotatte te ves'kopin äi-
jää

Ihmisruokahan, irralleen! Toki vanhoa tah-
don

Ukkoa kiusata ei sois kenkänä, vaan halusammin
Polskaa kuulevi kaikk' ilomielin soittavan'
illoin,
Kuin minun itkentään', valitustani kuulla he
tahtois.

Mielevä Aaro se jutteli noin, mut muut
halumiellä
Ukkoa kuuntelivat. Kimo virkkupa hölkkäsi
eespäin,
Siks kuni tietämätä' tuli vastaan kartanon
ahde.
Siinäpä noustua pois reen vieress' asteli
Pekka,
Kuormaa työnsi ja lautasihin löi kiploa oh-
jin;
Joutuin mäelle se nous, reki pirtin luon' oli
kohta.
Riemuin huomasivat kemun alkaneheksi jo
siellä:
Päivänä valkeus kuuls' läpi huurust' akkunus-
aukkoin,
Uks oli seljällään, sekä polskan telmävän
äänet

Myrskynä pauhain täyttelivät koko porstuan
aavan.

Pirttiin tyttärineen meni mielevä Anna,
ja sinne
Aaroki kerjuri läks; hevosensapa Pietari
suora
Kiinn' pani kaplaasen, sen piehtarehittua
ensin.
Ylvänä hirnuin tuo hepojoukoss' söi tyty-
väisnä
Reestä, ja naapuriaan kaviollaan rankasi
aina,
Kons' ylen uskalijaasti se haisteli heiniä rees-
sä;
Pekkapa haltia tuon pihamaalta jo pirttihin
astui.

Kahdeksas laulu.

Kauluni, kaiuta nyt, mitä kaikkea mielevä
Pekka,
Pirttihin astuissaan, näki ällistyin ovipuoleen.
Polskaa kieriämässä' oli, näet, parikuntia siinä
Kakstoist' yhteen sulloumaa — koko lattia täynnä —
Naiset silmiä mulkoillen sekä askelin yllpein,
Miehet, päät kumarassa ja katseet nöyränä maassa.
Tanssin toimia hoiteli nää, etumaisnapa Matti
Annia arvoisaa sekä Helviä kierteli riemuin,
Kun lähipenkilt' taiturien hivutelmina kaikui

Jouhisviulua kaks huul'harppuin kanss' sopusoin-
nuin.

Ylvänä, yksinähän sekä ryntäillään käsivar-
ret,

Niinkuin valtia vaan, liki pöytää Pyysalo is-
tui,

Tanssia katsoissaan välin unhattain oluen-
sa.

Häntäpä vastahan Aaroni taas sekä vanha Re-
bekka

Lieden luo lekotellakseen oli siirtäynyn-
nä;

Harppua säänteli ukko, ja hiljaa nyökkyen äm-
mä

Kissaa täpläisää piti polvillaan, silitel-
len.

Mut Venäläinen, mielevä mies, rusopartanen
Ontro

Huus vilinässä ja karkottaa koki hyppelijöi-
tä:

Rauhaan kaks oli kumppaniaan rahin alle jo
saanut,

Kolmattai koki nyt pois kantaa työllä ja vai-
voin.

Tanssia ei tämä jättänyt ois, vaan sätki ja pot-
ki,

Vaikkapa sääriill' uupunehill' ei seisoa voi-
nut;

Siks kuni viimeinkin, sysäeltynä sieltä ja tääl-
tä,

Lautsan laajan luo vetäneeksi jo sai hänet Ont-
ro.

Moisia ihmeekseen näki mielevä Pekka, kun
astui

Pöydän luo, sekä istumahan kävi arvollis-
na.

Mut lekoteltuahan sekä harpun saatua kun-
toon

Aaro jo siirsihe penkillen tykö soittelijoi-
den.

Siinäpä hällen virkahtaa heti vilpitön Ant-
ti

Viulua vinguttain, ikävissään, tanssia tah-
toin:

Jos niin viulua soittelisit, kuin harppua näp-
pää,

Sais toki nuoremmat vähän aikaa tanssia täs-
sä;

Mut tuul'harppuna istut vain, etk' ohjata tai-
tais

Tahtiakaan, jos viuluni jous ei nuottia joh-
tais.

Kerjuri Aaropa suun veti nauruhun, arve-
levaisna

Kynsäsi korvan juurta ja lausui kainona puo-
leks:

Jospa ma vanhoillain toki polskan muistanen
ehkä,

Vaikk' ei jous ole kourassain vuoskausihin ol-
lut.

Virkki ja viuluun tarjottuun tekotuhmana tart-
tui.

Ensin koetteli hiljalleen; pian ään' toki yl-
tyi,

Tahteja tulvasi vaan, pani notkuva jous nopeas-
ti

Kielet kirkumahan; tenor', altti ja baassi ja
kvintti

Kaikk' yht' aikaa soi: avosuisena kumppani her-
kes

Soittelemasta, ja karkelijat raju valtasi in-
to.

Hiess' oli kaikkein päät, meni pihdeistään päre-
hyiset,

Istumet ympäri lens mikä minneki, kaatuvat oih-
ki,

Tahtia poljettiin, hohoteltiin, sauhua tup-
rus

Pilvinä räyhinhän, sekä notkuin lattia rys-
ki.

Vaikk' oli tunkeunut liki roihua, vanha
Rebekka

Sai sysäyksen myös, niin ett' oli kaatua maa-
han:

Väistihe voivottain sekä uksen vierehen is-
tui.

Mut kun tuoss' oli hän noin hylkäämäise-
nä kaikkein,

Liikutetuksi jo mieleltään kävi Pietari suo-
ra;

Ämmän luo meni siis puna-olven luota ja pöy-
dän,

Lausuin: hei, mitä auttaakaan täss' itku ja par-
ku?

Pöydän luo tule pois, minä vien sun turvahi-
teen.

Hällen vastaten ääntää taas rujo rampa
Rebekka:

Ei, hyvä Pietari, nurkassain mun suo nuhael-
la;

Kurjallen sopivinta se on, lähimäisenä hau-
taa.

Tässä mä joukoss' oon elokasten hyppelijöi-
den,

Kuin vesovassaki puuss' on vanha ja vaalea leh-
ti.

Jospa jo multaan maan mun Luojani kätkyä
sallis!

Nyyhki ja täytyi itkemähän. Mut herra, mi
pirttiin

Riemua kansan katselemaan oli astunut äs-
ken,

Lauseet kuuli ja heltyen ääns: elä noin aja-
tonta

Kuoloa aattelekaan, elä moisia toivo, Rebek-
ka!

Ken, kun tääll' et liikkune sie, havauttavi pii-
at

Rukkein töille ja kankahien, ken hellivi kis-
saa,

Ken kanakultia ruokkielee, munituttavi ai-
na?

Nostas silmäsi, kas, miten Aaroki kerjuri tuol-
la

Viulua vinguttaa hikipäin, tytyväisenä tyyn-
ni;

Niinpä hän istuu viel', iän, ankeen voittamaton-
na,

Niin kuni harppua soittaissaan keräjillääki vii-
mein:

Vahvana heiluu käs', nopeaisina notkuvi sor-
met,

Silm' on selvä ja tyyn' kuni taivaan tuikkiva
tähti;

Noin pelotonna sa myös polopäiviä kannaa, Re-
bekka.

Virkki, ja pöydän luo hänet auttaa; siinäpä
vanhus

Ylvänä auvostaan surun unhottaapi ja is-
tuu

Nyökkyen hiljakseen, sekä vanhoja, nuoria siu-
naa.

Mut kun päättihe polska, ja vaiken i harp-
pu ja viulut,
Tuttuna Pekkaa tankistaan nykäs arvokas An-
na,
Nurkkahan urhon vei, salamyhkää kuiskasi kor-
vaan:
Etkö jo yllyttäis Sakar' ukkoa, Pyysalolais-
ta
Taattona neuvomahan tytär-armastaan, vävy-
miestään,
Jotta he päivästä toiseen ain' opetuksia noi-
ta
Kätkisi mielessään, niit' auvostain sekä nou-
tain?
Niin esivanhemmat, kun naittivat impysiän-
sä,
Lausein kultasin ain' ilahuttivat urhoa, neit-
tä;
Eik' unohuttanehet nämä koskaan neuvojan
ääntä,
Vaan tämä seurasi heit' yhä muistona kihlaus-
aian.
Nuorten vuoks puhe tarpehen on sekä vierahi-
enkin,
Jott' tosi-juhlana kaikillen tämä kihlaus
oisi.

Mielevä Pietari taas noin vastaelee sopotellen:

Viel' ylen aikanen on sun toivontaas toteuttaa.

Tuo tapa Pyysalon on: hän tahtoo, juomisen alkain,

Rauhass' olla, ja toiselleen ei tuotana virka;

Mut kun hetkisen istui hän, sekä lämpösä olvi

Suun hält' aukonut on, sanat uhkuelee pidätellyt,

Niin kuni kuohuva vuo vesikelloja luo kevähällä.

Kuuntelemattapa silloin ei voi kenkänä olla,

Kun hän kertoelee tahi nuoria neuvovi, oikoo;

Vaan kuki vaihettais sekä riemuin päällekin antais,

Jos sulosuun sekä viisauden vois hankkia hältä.

Malttele mieltäsi siis vähän aikaa; tahtosi kohta

Täyttävi itsestään Sakariias, vilpitön ukko.

Näet, tytyväisnä jo suu, kuni sorsa, mi salmia
kuplii,

Nauravi juomallen, kuni vihman nuortama
nurmi

Pöydän päässä hän istuelee, sekä loistavi
otsa.

Tuotapa vartoissas, sinä haastellos hupases-
ti,

Tai pane nuoriso alkamahan minuettia sie-
vää;

Ääntä ja kieltäpä mie otan antaaksein Saka-
rille.

Virkki, ja rauhotetuks siis jättäen arvo-
san Annan,

Pöydält' ottavi tuopin nyt tytyväisenä kou-
raan,

Pyysalon ukkoa arvoisaa nimeääpi ja lau-
suu:

Juodahan yhtenä taas, Sakar' ystävä, rohke-
udella,

Niin kuni murheen päivinä myös ilosasti me
joimme;

Riemu se laatusin on maan-lapsellen katoval-
le,

Niin kuni kaarnallaan oravainen kerkeämie-
li
Aaltoja purjehtii sekä rantahan ehtiä toi-
voo!

Virkki ja joi, jopa myös Sakariias nos-
taen kannun,
Mieltähän elvyttää halujuomallaan, puna-ol-
vin;
Sittepä miel'hyvin ystävätään älykästä jo vas-
taa:
Syytäki riemutan' on, sill' lapsen rakkahan
onni
Vanhemmallen on armas niin kuni silmä ja
valkeus.

Noin kun haastelivat, viriteltiin kieliä
viuluin
Taas, sekä permannoll' alotettiin sievä minet-
ti.
Pöydän luoksepa nyt sekä suoran Pietarin
ääreen,
Tanssin riemuja halveksuin, useampikin yh-
tyi;

Etsien ennemmin puna-oltta ja haastelemis-
ta

Sinne jo siirsihe myös tavaroiden kiittäjä
Ontro.

Häntäpä kiusaillen, heti lausui mielevä
Pekka:

Etkös hyppele sie, veli karkelijas, joko pel-
kää

Naisten viekkahien sua hurmaavan sekä vie-
vän

Liinan lahjana laukustas, miel'karvaudek-
si

Vaimosi arvokkaan, joka Vienaan jäi tava-
raiseen?

Virkki ja vaiken i taas; rusopartanen Ont-
ropa viereen

Pietarin istautuu, kädet ottavi tään sekä vas-
taa:

Tuota ma pelkää en, jopa mielelläin kera mui-
den

Karkelisin, parahinta kun on, näet, laulu ja
tanssi;

Neittäpä vaikea löytää on, joka ei mua hyl-
käis.

Jos tulen ystävisin kätt' oikoin, juoksevi pois
hän

Partaa peljästyin, hymysuin, sekä nauravi muut-
kin,

Eikä he aattelekaan, ett' oudollai sydämen-
sä

Tuntosa on, jota muut voi riemuttaa, pahotut-
taa.

Kuule ja täyttäös ees hyvä ystävä sie, mitä
pyydän:

Näet, nimitelkösi nyt sekä säädyiltään selitel-
lös

Jotkut hyppelijät Matin urheen juhlana täs-
sä:

Ensiks arvosa, pulskea muor', joka tuoss' etu-
maisna

Käy, kuni keinuva haaks satamassa ja tahtia
polkee

Kantaen sormillaan punaraitaisaa hamoan-
sa.

Oivana mallina vanhempain sekä nuorien on
hän.

Hällepä mielissään noin vastasi mielevä
Pekka:

Arvokas eukkoni Anna se on, joka uskollis-
na,

Vuotta jo monta ja vaihtelevaa, talouttani hoi-
ti,

Poikia tyttöjä synnyttäin punaposkia mul-
le.

Häntä ken auvostaa sekä kiittää, myös mua
kiittää.

Ontropa hänen lausuvi taas: veli, onne-
liasna

Sun pidin ennenkin, kun noin sinä oot tyty-
väinen,

Hauska ja karski ja arviokas joka ihmisen ees-
sä:

Kolmast' onneliaaks toki tahdon nyt sua kiit-
tää,

Kun Jumalalta sa moisen sait avioksesi vai-
mon.

Nyt sano myös, kuka on tuo varteva poika, mi
juuri

Helviä pyörittää parahallaan, siivoa, nuor-
ta.

Reimana, ylvänä tankissaan hän käy kuni sä-
kö,
Muiden kanssa mi nurmea syö sekä rakkau-
desta
Hirnuvi riemussansa ja harjaa puistavi taa-
jaa.

Pietari mielevä mies noin vastasi taas:
tämä Kaarle,
Armas poikani on; mut kuin hän luontuvi
eespäin,
Tietää Antaja vain; Hän johtakohon parahak-
si.

Tuostapa virkahtaa tavaroiden kiittäjä
Ontro:
Niin, kuin kylväjä puun sitä hoitaa aina ja
kastaa,
Katsoen varren kasvantaa sekä riemua toi-
voin,
Niin isä lastaan myös; tämä taas ajatelkohon
aina
Huolia vanhemman sekä olkoon riemuna häl-
lä.

Kaksipa vielä sä mainitkos: tuo nuori ja kars-
ki

Mies sekä kukkea neit', jota johtaa hän so-
masesti.

Impeä Helviin verrata vois, jos on uhkea mies-
kin.

Pietari suorapa taas tuon vastasi hälle ja
lausui:

Rengin siinä sä näet, vireäisen, ketterän An-
tin;

Pyysalolaisen poika hän on, tuon kuntosan äi-
jän.

Reippaaks karkelijaks jos häntä jo nyt sinä
kiität,

Kahdest' intoahan toki kumma^{ks}uⁱⁿ kehuneⁱ-
sit,

Nähtyä kuin hikipäisenä hän kotikorpia raa-
taa;

Kuusten juuria murrellen kuni voimakas ot-
so.

Neitipä vanhin tyttöni taas on mun sekä An-
nan;

Uuraast' äitiä auttain hän, kuni tehtävä tyt-
töin,

Hoitavi huonettain sekä pieniä siskoja kat-
soo.

Heltyin vastasi taas tavaroiden kiittäjä

Ontro:

Kolmast' autuas oot, joka auvosteltuna is-
tut

Ystäväpiirissäis, etk' outoja seutuja as-
tu!

Silmäsi rauhasan eess' on vilpitön eukko ja
lapset

Sievät, katsoa niin kuni virran kukkiva pen-
ger;

Toinen taas kotimaasta ja heimostaan etä-
hällä

Kulkevi halveksittuna niin kuni arvotus ou-
to.

Virkki, ja itkevi nyhkyttäin: vesikarpalo kir-
kas

Vierevi poskellen sekä partaa kastavi taa-
jaa,

Kaihopa maire se virtaelee kuni mes läpi suon-
ten;

Muisteli näet kotiansa ja rantaa jäämeren aa-
vaa,

Muisteli Wienan vuota ja linnaa sen tava-
raista;

Aatteli myöskin vaimoahan, joka huokasi yk-
sin

Päivän töiss' useasti ja myös levätessähän öi-
sin;

Armast' aatteli poiuttaan, joka jäi etähäl-
le

Pienenä, sammaltain, leletellen „taattoa” rie-
muin.

Yhdeksäs laulu.

Moisena kaihoelee tavaroitten kiittäjä Ont-
ro,
Muissaki nostattain sulo-kyynelien vileyt-
tä.
Kosteiks sultaki silmät käy, mies mielevä, Pek-
ka,
Katsellessasi mielekkään, hyvän Annasi puo-
leen,
Poikaas vartevahan sekä sievään tyttäryee-
si,
Muistellessasi myös, miten yhtenä, häiriy-
mättä
Metsoilass' elelette te niin kuni pyyt peso-
sessa.

Riemuja, murheitaan siin' itki he kumpiki
vuoroin
Olvea juodessaan; joll' aikaa pitkä mi-
netti
Päättelihen, sekä vaikenivat huul'harppu ja
viulut.

Mutt' yleväisnä jo nous Sakariias Pyysa-
lon ukko,
Siirsihe paikaltaan perälautsan päästä ja kul-
ki
Askelin urhokkain vakavaisena permannol-
le.
Kaikkipa ukkoa kummastui; hän, näet, oli näöl-
tään
Niin kuni ukkoispilvi, mi taivaan kulkevi
kantta
Jylhänä ruskottain sekä päivää jäähtäen kuu-
maa;
Uhkaavaisna se seisattuu: tuli, vankina ol-
lut,
Jyrskehin irtautuu, läpi kuuron kuultaen ran-
kan;
Hämmästyypä ja riemuitsee maanmies hava-
tessaan

Viljan virkouneen ukon-ilmast' uhkahises-
ta.

Noin Sakar' aatteissaan tykö lautsan kulkevi
laajan,

Jolla nyt istuelee likitysten liittäynei-
nä,

Lausehin armain haastellen, vävymies kera
Helvin.

Joutuin kumpiki nous, heti nähdessään tulevai-
sen

Vanhuksen, sekä kuuntelivat, mitä käskisi eh-
kä.

Huultapa vanhuksen puhe mietiskelty jo
kolkki,

Pyrkien ilmoillen; hän siis Matin otti jo kät-
tä,

Ottipa Helvin myös, pyys äänettyttä ja lau-
sui:

Hyppykin aiallaan hyvä lie, en hyppyä moi-
ti,

En leletystä ja leikintää siveäistä mä lai-
ta;

Mutt' elämämme pä vaihdelless' ei ain' yhä kuul-
la

Polskaan huutavien huul'harppujen ääntä ja
viuluin ;

Riemuakaan niin viljalt' ei maa viljava kan-
na,

Että se ihmenolapsen mielt' elähyttävin an-
nein

Ain' ilahuttaa vois tahi taivuttaa sitä leik-
kiin.

Aiallaan totisuuttaki siis on hyötysä muis-
taa.

Hoippuva lapsikin ymmärtää myös neuvomatak-
kin

Nauttia onneahan sekä viihtyä, leikkiä rie-
muin ;

Vaan ajan ankeemman, tukalampain tultua toin-
ten,

Pelvota toimien arvaamaan, mikä väärä, mi
oikee,

Siihen harjaannuttavi vain monen aatkelan
aian

Vaihtelemus, tahi ohjaelee kokeneempi ken
ompi.

Vanhempain varoituksia siis on hyötysä kuul-
la.

Matti, sa muistellos, mitä mielees nyt minä
painan,

Kuule sa kolme'kymmeniäs kuuskymmeniäs-
tä :

*Kaikkea uskallust' elä kontuus juurtele yk-
sin;*

*Jos mikä hukkui sult', elä suuremmin sitä kai-
paa,*

*Kuin sinä riemuelit sen saavuttaissasi en-
sin;*

*Vaimoas arvostelkosi niin, kuni silmäsi ois
hän.*

Yksinkertaset on nämä taattoin lausehet ai-
mot,

Polvest' toiseen säilynehet; koti-onnipa niis-
tä

Kasvaa niin, kuni kukkia luo povi ruohosa
niityn.

Näet, tavarallasi kaikellai, mink' oot kokoel-
lut,

On vihamies: se on onnettuus: sun laihosi kau-
niin

Turmoo halla, ja lyö sadejää, peto karjasi
kaataa.

Onnesi vaihtuu niin, kuni haihtuu hank' kevä-
hällä,

Joll' ei sill' ole pohjana muu kuin maalliset
annit.

Pillan saatuas aatelkos, min riemua sulle

Toi kadotettu, ja siis sitä myöten kaihosi määrää,

Niin sinä kaiketi harmaaks et sure päätäsi silloin.

Näet, kuni varpuki väljentää joka vuos pesosensa,

Niin talouttaan kartuttaa myös ihmeno tahtoo,

Hylkien entisiään, sill' „armaamp' uusi on aina”.

Vaimollespa sa lempeä oo, väkevämpänä olen,

Hyötyä muista, mi heikost' on, jos vain huvituksiks

Vaivoja katsomahan hänet ohjaat suopeudella.

Sillä mä väitän sen: perehellen on ahkera vaimo

Niin kuni vanteenkaar', joka vyöttää tuoppia suurta;

Heikko se on näköjensä ja hento, ja hyötysä tuskin,

Mut koe särkeä tuo: rako toisens' äärehen aukee,

Uurteest' uurtehut irtautuu, olut uhkuvi maa-
han.

Vaimoas arvostelkosi siis, kuni silmäsi ois
hän.

Sullepa, mielevä Helvi, mä lausun taas, kuten
ennen,

Niin kuni kylvänyt oon vakavaisia neuvoja
mielees,

Sitte kun äitisi sun varotukset vaikeni hel-
lät,

Kun lapsjoukkoa hoitelemaan minä jäin ypö
yksin.

Toisia tottelemaan on luotuna hintelä nai-
nen,

Siksipä nöyränä talttumahan hänen oppia täy-
tyy;

Mut hän pakkoa huomaa ei, kun väistyvi hil-
jaa,

Hän sen tuntevi vain, kun vastustaa vihamiel-
lä.

Kas, mitä virkan nyt, sen varmaan näet tote-
unneen,

Mattia puolisonaan kun seuraat viel' elämäs-
sä:

Rauhaa kenkänä ei voi solmita muu kuni vai-
mo.

Suuttuvi joskus säysyki mies sekä kostavi hälle

Naapurin ilkuntaa tahi palvelijan vetelyyt-
tä;

Vaimopa kiukkua tuon lepytelköön tyynenä
silloin,

Ääneti nurkua kärsiköhön, kuni tyyntyvi kiih-
ko,

Niin kuni notkuu koivuki nuor' vihurille, ja
tyynnä

Iltaa vartovi, jolloin tuul' taas pyrkivi rau-
haan.

Kohtaki mies, katuvaisena siitä, min äissähän
äyhki,

— Joll' ei vastaus pistelijäs hänen ärtele miel-
tään —

Ei sulosempata sois kuin lempeä palkita lem-
min.

Rauha ja suosio varttuu noin, surutonna vai-
mo

Luottavi vahvempaan, joka turvaa häntä ja suo
jaa.

Mies, jon riemu hän on, hänen eestähän antavi
hengen,

Jos niin vaaditahan; kuin hukkaa uhmiva koi-
ra

Hampahikas käy karjans' eessä ja polkevi maa-
ta,

Valmis on ottelemaan eik' kammoo kuoleman
uhkaa.

Mutt' etupäässä mik' onnistaa tääll' ihmenolap-
sen,

Puolisot yhtää, lohtua tuo sekä riemua, rau-
haa,

Herran pelko se on, hyvän, oikeen noutaja har-
ras.

Tuot' yhä talletkaa, eläotte ja olkote sii-
nä.

Hurskas turvasa on kuni kankaan vänkeä hon-
ka:

Ei sitä milloinkaan voi turjuttaa rajutu-
li;

Jos sitä kaatamahan moni mieskin liittyyi yh-
teen,

Ei suju: harjauneet käsivarret, miehevät is-
kut,

Aikaa paljoki tarvitahan sekä kirvehet oi-
vat.

Noin puhe päätteli hen Sakariiaan Pyysalo-
laisen.

Mut kun taukosi nyt puhe kaikuva, kohta
jo kaikkein
Aukeni suut sitä kiittelemään, vait' oltua kau-
van.
Toisellensapa noin moni kuiskaisee salases-
ti:
Jos koko päivät jois Sakariias, kylläpä hän-
tä
Kestitsis kuka järkevä on sekä järkeä suo-
sii.
Vaan kun kuiskitahan sekä neuvoja noin kehu-
ellaan,
Vanhus taas palajaapi ja kunnian-arvollis-
na
Istuvi pöydän taa perälautsojen yhtymä-kul-
maan.
Sinnepä tultuahan juo tuopin pohjahan as-
ti
Onneks armahiens' olevaksi, ja kertovi sit-
ten
Vuorottain älytöit' omiansa ja toimia mui-
den,
Kuin eläessään paljokin on kokenunna ja näh-
nyt.

Viulun pantua taas rahisellen, vilpitön
Aaro

Istuu huoleti siinä ja otsaa pyyhkivi hies-
tä.

Herrapa, arviokas Komisarjus, hänt' yhä kat-
soo ;

Niin, näet, mieltynyt on tämä ukkohon, että jo
sallis

Parhaan palvelijan pois muihin lähteä en-
nen,

Kuin hän laskisi äijän pois. Kätehensä jo
viimein

Kiulun vaahtosan otti ja toi sen hälle ja
lausui:

Juo tämä virvokkeeks, kuten ansaitsit, veli
Aaro,

Polskallas, joka soi kuni pohjan tuul' petä-
jässä ;

Sitte sä roihuun leimuavaan saat sauvasi luo-
da.

Tääll' elä vanhoillas hoputon ja huoleti,
veikko,

Ongi' syöttöjä koukuillein sekä pois pelotel-
los

Possuja pellostain, kanaräiviä istukemais-
ta.

Tuon kesätyöksesi teet, mut tuiman tultua
talven
Pirtiss' olla sa saat sekä istua, suussasi piip-
pu,
Nuottaa paikkaillen sekä verkkoja, mertoja
tehdén.

Aaropa mielevä mies olut-astian ottavi
heltyin,
Katseen nostavi korkeellen, jott' uhkuva kyy-
nel
Silmästä tuskin kieritä voi, sekä lausuvi rie-
muin:
Kiitos, kunnia Luojallen, joka teille mun oh-
jas!
Monta ma koettanut oon, kamalintapa harmaja-
päälle
Ain' yhä kulkea on kuni taivaan liitävä pil-
vi,
Konsana löytämätä' lepopaikkaa kaihoamais-
ta.
Mieroa käydessäin minä tuskaa täynn' useas-
ti
Katsoin tieltäni kalmistoon sekä aattelin: Aa-
ro,

Kas, katalimmallai kyläkunnan tään asu-
jalla

Suojasan aidan tuon sisäpuoll' on lohtu ja
linna;

Sultapa tietymätöin, mihin uupuin painuvi
pääsi,

Kalman maassaki vieraaks jäät, kuten oot elä-
mässä.

Noin minä miettielin, hyvä herra, ja rientelin
eespäin.

Nytpä mä onnekas oon, koti mull' eläessäni on
nyt,

On koti kuoltuakin, jon luo pysäyntyen eh-
kä

Lausuu ystävä noin: kas hautaa kartanon Aa-
ron;

Lammell' aamusin ei nyt laulele hän, tupa-
sesssa

Harppukin ääneti on; sulosestipa maatkohon
ukko!

Virkki ja riemust' itki ja pois joi vaahtosan ol-
ven.

Niin nämä haastelivat, sekä kuullen vartosi
toiset.

Sittepä melskehiseen ilotanssiin käytyä taas-
kin,

Kaikk' oli mielissään, niin köyhemmät kuni
rikkaat;

Sill' iso pirtti se täynn' oli viulujen ääntä ja
harppuin,

Juttua, kestintää, minuetteja, polskia täyn-
nä,

Kun läpi yön sopusasti he viettivät urhojen
oivaa

Hirvestystä ja lempivien käden-antoa nop-
saa.
